

**Wɛ taani dɩɩ
MARUKI
na pɔpɔni tun**

**Wɛ taani dɩɩ Maruki na
pɔpɔni tun na bri dɩɩbam
kɩɩ tun mɔ tuntu**

Maruki yɩ wɔɩɩ dɛɛn na tɔgi o tɔŋi Wɛ titɔŋa o zani Pooli dɩ Pɩyɛɛri tun mɔ. (Nii-na Titɔŋa Tɔnɔ 13:5, Kolɔsi 4:10, 1 Pɩyɛɛri 5:13.)

Maruki tɔnɔ kɔm bri ni Zezi yɩ Wɛ Bu mɔ, o jɩgi ni wonɔ maama baŋa ni (Maruki 1:1 dɩ 15:39).

Maruki dɛ yigə o pɔpɔni Zan wɔɩɩ na miisi nɔɔna na wɔni tun na tu o kwe cwəŋə o pa Zezi te tun. O ta bri Zezi dɩ dɛɛn na pɛ Zan miis-o na wɔni te dɩ sutaani na maŋ-o te tun (Maruki 1:1-13).

O bri Zezi na bəŋi nɔɔna si ba taa tɔg-o te, dɩ o na zaasi nɔɔna te, dɩ o na pɛ yawɩna na yazurə yɩ o zəli ciciri nɔɔna yɩra ni, yɩ o yagi nɔɔna lwarɩm o ma cɛ-ba te tun (Maruki 1:14—10:52).

Zezi wuuri o ta dɩ o karabiə bam ni, o na ve Zeruzalem, oó na yaara yɩ o ti, si o laan joori o bi o yagi tɔbni. Ba nan wɔ ni o taani dɩm kuri (Maruki 8:31-32 dɩ 9:30-32 dɩ 10:32-34).

Zezi dɛɛn na maa zɔbri Zeruzalem tun, nɔn-kɔgɔ zul-o zanzan. Zwifə yigə tiinə bam maa cul-o. O laan ma zaasi nɔn-kɔgɔ kɔm dɩ o karabiə bam dɩ o dɔna dɩ o maa guri (pɔɔrɩm 11-13).

Tono kum tiim jəgə ni Maruki bri Zezi na tugi tʉʉn-dagara baŋa ni yi o joori o bi te tin (pɔɔrim 14-16).

*Zan na miisi nɔɔna na wɔni yi o bri-ba te tin
(Matiyu 3:1-12, Luki 3:1-17, Zan 1:19-28)*

¹ Baŋa-We Bu Zezi Krisi kwər-ywəŋə kam na puli te tin mu tintu:

² Ku ki ni We nijonnu Ezayi na maŋi o pɔpɔni kulɔ faŋa faŋa yi o tɔɔli We kwərə o wi:

«Nii, amɔ We lagi a tɔŋi a nɔɔnu mu,
si o da nmu yigə o vu o kwe cwəŋə kalɔ nmu na
wó ba n tɔgi da tin.»

³ «Nɔɔnu mu wɔ kagɔa wɔni o tɔɔli kwərə o wi:
<Zaŋi-na á fɔgi á kwe dí Yuutu wɔm cwəŋə kam,
o na lagi o ba o tɔgi da tin.

Pa-na cwe silɔ o na lagi o ba o tɔgi tin fɔgi si
yɔɔri lanyiranu.> »

⁴ Ku deen sɔni ku ki kuntu don mu. Nɔɔnu wɔdon deen mu wɔra, o yiri mu Zan. O maa wɔ kagɔa wɔni, yi o miisi nɔɔna na wɔni We ŋwaani. O maa yəni o tɔɔli We kwərə, o bri nɔɔna ni ba maŋi si ba ləni ba wɔru ba yagi kəm-balwaarɔ, si ba daari ba pa o miisi-ba na wɔni, si We laan wó yagi ba lwarim Di ma ce-ba.

⁵ Nɔɔna zanzan maa yəni ba nuŋi Zude ti-biə bam maama di Zeruzalem ba ve o te. Ba na ve o te kuntu tin, ba maa te ba bri kulɔ ba na ki ba cɔgi tin. O laan maa pai ba tu Zɔrden bugə kam wɔni, yi o miisi-ba na wɔni We ŋwaani.

⁶ Zan dæen zʊʊri ɡɔɔ kʊlʊ ba na sɔɡɪ dɪ yogondi kʊrʊ tɪn mʊ. O maa maɪ kilə o ja o tɛŋə. O wɔdiu mʊ yɪ kayɪra dɪ tʊʊrʊ.

⁷ O maa tɔɔlɪ Wɛ kwɛrɛ dɪ nɔɔna bam o wɪ: «Nɔɔnʊ wɔdɔŋ wʊ saŋɪ amʊ kwaga o ba, wɔntʊ tiini o dwe amʊ. A wʊ maŋɪ sɪ a tiiri a lɪ o nɛ natra a pa-o.

⁸ Amʊ miisi abam na wɔnɪ mʊ. Wɔntʊ nan na tuə, oó miisi abam Wɛ Joro kʊm wɔnɪ.»

*Zan na miisi Zezi Kriisi na wɔnɪ te tɪn
(Matiyu 3:13—4:11, Luki 3:21-22, 4:1-13)*

⁹ Maŋa kam kʊntʊ nɪ, Zezi dæen ma nuŋɪ Galile tɪʊ kʊdɔŋ, kʊ yɪrɪ mʊ Nazaretɪ. O ma vu o yɪ Zan te, yɪ o tu Zʊrdɛn bugə kam wʊ yɪ Zan miis-o na wɔnɪ.

¹⁰ Zezi na maa nuŋɪ na bam wɔnɪ tɪn, o ma na weyuu na pʊrɪ yɪ Wɛ Joro kʊm tɔɡɪ da kʊ tu o baŋa, yɪ kʊ nyɪ dɪ kunkwɛŋə te.

¹¹ O ma ni kwɛrɛ laan na ŋɔɔnɪ weyuu nɪ ka wɪ:
«Nmʊ mʊ yɪ amʊ bu-dua a na soe dɪ a wʊ maama.

A tiini a jɪɡɪ wʊpɔlo zanzan dɪ nmʊ.»

¹² Kʊ na-niə da mʊ Wɛ Joro kʊm dɛ kʊ pa o vu kagʊa wʊ.

¹³ O maa wʊ kagʊa kam wɔnɪ taan da fiinna. O na wɔra tɪn, sʊtaanɪ laan ma tui o te, sɪ dɪ gan-o sɪ o ya kɪ o cɔɡɪ. O maa zʊʊrɪ dɪ kagʊ-vara, yɪ Wɛ malesɪ dɪ tui o te sɪ zɛn-o.

*Zezi na bɛŋɪ nɔɔna bana sɪ ba taa tɔɡ-o te tɪn
(Matiyu 4:12-22, Luki 4:14-15, 5:1-11)*

14 Ba dɛɛn ma ja Zan ba kɪ pɪna digə nɪ. Kuntv kwaga nɪ Zezi ma joori o vu Galile. O maa wura o tɔɔɫ Wɛ kwər-ywəŋə kam o bri nɔɔna,

15 yɪ o wɪ: «Maŋa kam laan yiə, Wɛ paari dɪm na lagi dɪ ba nɔɔna tɪtari nɪ tɪn. Kuntv ŋwaani, ləni-na á wuru á yagi kəm-balwaarv tɪm, sɪ á daari á sɛ Wɛ kwər-ywəŋə kam.»

16 Zezi dɛɛn maa wv Galile nɪnɪv kum ni nɪ o veə. O ma na nɔɔna bale, ba na yɪ cɔrv. Ba didva yɪri mɪv Simɔn. O nyaani yɪri mɪv Andre. Ba yɪ kaləŋ-jara mɪv. Ba maa wv na bam wɔnɪ ba dɔɫ buri sɪ ba ma ja kale.

17 Zezi ma ta dɪ ba o wɪ: «Zaŋɪ-na á ba á taá tɔɔɫ amv. Aá pa á taá beeri nɔɔna mɪv á pa-nɪ, sɪ ba taa tɔɔɫ-nɪ, nɪ á na yəni á jaani kale te tɪn.»

18 O na tagɪ kuntv tɪn, ba ma zaŋɪ lɪla ba yagi ba buri sɪm, yɪ ba vu ba tɔɔɫ o kwaga.

19 Zezi na ve yigə finftɪn tɪn, o daa ma na nɔɔna bale. Ba didva yɪri mɪv Zaki. O nyaani dɪ maa wura, o yɪri mɪv Zan. Ba ko yɪri mɪv Zebede. Ba maa wv naboro wɔnɪ ba kwɛ ba buri.

20 O laan ma bəŋi-ba. O na bəŋi-ba kuntv tɪn, ba ma zaŋɪ lɪla ba yagi ba ko wɔm dɪ o tɪntɔŋna bam naboro kum wɔnɪ, yɪ ba vu ba tɔɔ-o.

*Zezi na zəli cicirə nɔɔnv yira nɪ te tɪn
(Luki 4:31-37)*

21 Zezi dɪ o karabiə ma tɔɔɫ daani ba vu ba zv tɪv kɔdɔŋ wv, kv yɪri mɪv Kapernawum. Zwifə bam siun dɛ na yɪ tɪn, Zezi ma vu o zv ba Wɛ-digə kam sɪ o bri-ba.

²² O na bɾɪ-ba tɪn, nɔɔna balɔ na wɔra tɪn maa tiini ba yɪ yəəu dɪ o zaasɪm dɪm, bɛɲwaanɪ o ni-taanɪ dɪm jɪgɪ dam dɪ dwe ba tɪtɪ cullu karanyɪna tiinə bam taanɪ dɪm.

²³ Nɔɔnɔ wɔdon ɔɛɛn maa wɔ ba Wɛ-digə kam wɔnɪ, yɪ cɪcɪrə jɪg-o. O ma kaastɪ dɪ kwər-dɪa o wɪ:

²⁴ «Zezi, Nazaretɪ tu, bɛɛ mɔ n lagɪ dɪbam tee nɪ? Nmɔ tu sɪ n cɔgɪ dɪbam dwi mɔ na? A ye nmɔ na yɪ wɔlɔ. Nmɔ yɪ Wɔ-ponɔ Tu wɔlɔ Wɛ na tɔɲɪ tɪn mɔ.»

²⁵ Zezi ma kaanɪ cɪcɪrə kam o wɪ: «Cəgɪ sɔɔ, sɪ n nunjɪ n daari baarɔ wɔm.»

²⁶ O na tagɪ kuntɔ tɪn, cɪcɪrə kam ma tiini ka ja nɔɔnɔ wɔm ka su. Ka ma kaastɪ dɪ kwər-dɪa yɪ ka nunjɪ ka daari nɔɔnɔ wɔm.

²⁷ Nɔɔna bam na nɛ kuntɔ tɪn, kɔ ma sɔ ba maama lanyuranɪ, yɪ ba bwe daanɪ ba wɪ: «Bɛɛ mɔ kuntɔ? O bɾɪ cwə-dɔɲa mɔ yɪ o zaasɪm dɪm jɪgɪ dam. Nii, o na tɛ cɪcɪrɪ nɪ sɪ viiri, yɪ sɪ sɛ o ni.»

²⁸ Nɔɔna balɔ maama na zɔvɪ Galile je sɪm nɪ tɪn ɔɛɛn ma ni Zezi ɲwa lɪla.

*Zezi na pɛ yawɪna zanzan na yazurə te tɪn
(Matiyu 8:14-17, Luki 4:38-44)*

²⁹ Zezi dɪ o nɔɔna bam ma nunjɪ Wɛ-digə kam nɪ, ba tɔgɪ dɪ Zakɪ dɪ Zan ba vu ba yɪ Simɔn dɪ Andre-ba sɔɲɔ.

³⁰ Paa maa jɪgɪ Simɔn tɪnkaanɪ yɪ o tigə. Ba ma ta dɪ Zezi kɔ na kɪ-o te tɪn.

³¹ O ma vu kaanɪ wɔm te, o ja o jɪɲa o pa o zanɪ wɛɛnɪ. Paa kam ma da ka yag-o. O ma zanɪ o kɪ wɔdiu o pa-ba.

³² Wε na zu yi tɪga wɔra ka yi tɪn, nɔɔna maa jaanɪ balɔ maama na yi yawɪna dɪ ciciri na jɪgɪ balɔ maama tɪn ba tui Zezi te.

³³ Tɪɔ kɔm nɔɔna bam maama ma vu ba gilimi Simɔn-ba sɔŋɔ ni nɪ.

³⁴ Zezi ma pa nɔɔna zanzan na yazurɔ dɪ ba yawɪrɔ dwi dwi, yi o daari o zɛli ciciri zanzan nɔɔna yira nɪ. O ma wɔ sɛ sɪ ciciri sɪm ŋɔɔnɪ kɔlɔkɔlɔ, sɪ na maŋɪ sɪ ye o na yi wɔlɔ tɪn ŋwaanɪ.

³⁵ Tɪga na pɔɔri tɪtɪtɪ yi wε daa ta wɔ puli tɪn, Zezi ma zaŋɪ o nuŋɪ o vu jɛgɔ kalɔ nɔɔn-nɔɔnɔ na tɔrɔ tɪn. O wɔra o warɪ Wε o yiranɪ.

³⁶ Simɔn-ba laan ma zaŋɪ ba nuŋɪ sɪ ba beeri o jɛgɔ.

³⁷ Ba na nε-o tɪn, ba ma ta dɪd-o ba wɪ: «Nɔɔna bam maama lagɪ sɪ ba na nmɔ.»

³⁸ Zezi ma lɔri-ba o wɪ: «Zaŋɪ-na sɪ dɪ kɛ dɪ vu je sɪdonnɔ. A maŋɪ sɪ a vu tɪ-balwa balɔ na wɔ yoba seeni tɪn a tɔɔlɪ Wε kwɔrɔ kam. Kɔ yi kɔntɔ ŋwaanɪ mɔ a nuŋɪ Wε te a ba.»

³⁹ O laan ma beeri o tɔgɪ Galile wɔ maama. O maa yɛni o zɔɔri Zwifɔ bam Wε-di sɪm. O maa bɪri nɔɔna Wε cɪga kam, yi o zɛli ciciri nɔɔna yira nɪ.

*Zezi na pε nanyɔŋɔ na yazurɔ te tɪn
(Matiyu 8:1-4, Luki 5:12-16)*

⁴⁰ Nɔɔnɔ wɔdɔŋ dɛɛn mɔ wɔra, o na yi nanyɔŋɔ. O ma zaŋɪ o vu Zezi te, o kuni doonɔ o yigɔ nɪ o loor-o o wɪ: «Nmɔ na laga, nɪ wanɪ n pa a na yazurɔ a ji lanyiranɪ.»

⁴¹ O ḡwaṅa ma zṽ Zezi. O ma twi o jṅa o dwe-o, yi o wi: «Een. A laga. Zañi di yazurə sṽ n ji lanyirani.»

⁴² O na tagi kuntu bɪdwi baṅa ni tin, mu yawu kum yagi nɔɔn wum, yi o yira yam ji lanyirani.

⁴³ Zezi ma daa ta did-o o wi, o ve, yi o daari o kaan-o o wi:

⁴⁴ «Yi zañi n ta kulɔ na ki tin n bri nɔɔn-nɔɔn. Nan yoori n vu We kaanum tu wum te, sṽ n pa o nii n yira yam, sṽ n daari n kwe wəənu tɪɔ Moyisi cullu tim na bri ni ti maṅi tin n pa-o, sṽ o ma o kaani Baṅa-We. Kuntu wó bri nɔɔna maama ni n yawu kum suni ku je.»

⁴⁵ Zezi na tagi kuntu tin, nɔɔn wum ma nunji yi o kari o ḡɔni kulɔ na ki tin o pa nɔɔna maama lwarɪ ku ni ni. Kuntu ḡwaani Zezi daa wari o zṽ tɪɔ di tɪɔ wɔ yi o wɔ səgi o titi. O ma leeri o maṅi gaa wɔni nɔɔna na tərə me tin. Nɔɔna maa yəni ba nunji je maama ba ve o te.

2

*Zezi na bri ni o jigi dam sṽ o yagi nɔɔna lwarim o ma ce-ba te tin
(Matiyu 9:1-8, Luki 5:17-26)*

¹ Da funfun na ke tin, Zezi ma joori o vu Kapernawum. Tɪɔ kum nɔɔna bam ma lwarɪ ni o tu o wɔ sɔɲɔ ni.

² Ba zanzan ma ba ba la daani sɔɲɔ kum ni, yi laṅa daa tərə ku ni ni di funfun di. O maa wura o ḡɔni We taani o bri-ba.

³ O na wura o bri-ba kuntu tin, nɔɔna badonnə ya jigi kɔɔɔ ba bɪni o te, yi nɔɔna bana zɪɲ-o di gungolo.

⁴ Ba na yi jəgə kam tɪn, ba maa warɪ ba ja-o ba yi Zezi te, kɔgɔ kum na daga tɪn ŋwaanɪ. Ba ma ja-o ba di digə kalɔ Zezi na wɔ ka wɔnɪ tɪn nayuu, ba zagɪ ba puri bɔɔnɪ ba maŋɪ dɪ Zezi na wɔ mɛ tɪn. Ba ma daari ba pa gungolo kum kɔrɔ kum na tigi kɔ banja nɪ tɪn tɔgɪ da kɔ tu digə kam wɔ.

⁵ Zezi ma lwarɪ nɪ ba kɪ ba wɔ-dɪdɔba dɪd-o. O ma ta dɪ kɔrɔ kum o wɪ: «A bu, nmɔ lwarɪm dɪm ti.»

⁶ Wɛ cullu karanyɪna tiinə badaara ya tɔgɪ ba wɔra. Ba maa je ba bwe ba wɔnɪ ba wɪ:

⁷ «Bɛɛ mɔ yɪ o ŋɔɔnɪ kɔntɔ don? O paɪ o dɪ Wɛ yɪ bɪdɔwɪ mɔ. O ŋɔɔnɪ o twɪ Wɛ mɔ. Nɔɔn-nɔɔnɔ bá wantɪ o yagɪ nɔɔnɔ lwarɪm o ma ɛɛ-o, kɔ na dai Wɛ DI yɪranɪ.»

⁸ Zezi ma lwarɪ ba na jigɪ wɔbɔŋa yalɔ ba wɔnɪ tɪn. O ma ta dɪ ba o wɪ: «Bɛŋwaanɪ mɔ á bɔŋɪ kɔntɔ don?

⁹ Kɔɔ mɔ yɪ mwali kɔ dwe, a na tagɪ dɪ kɔrɔ kum a wɪ: <Nmɔ lwarɪm dɪm ti> mɔ yɪ mwali, naa a na tagɪ a wɪ: <Zaŋɪ wɛɛnɪ n kwe n gungolo kum n ta n veə> mɔ yɪ mwali?

¹⁰ A nan wɔ pa abam lwarɪ nɪ, amɔ wɔlɔ na yɪ Nabiin-bu wɔm tɪn jigɪ dam lɔgɔ banja nɪ, sɪ a yagɪ nɔɔna lwarɪm a ma ɛɛ-ba.»

O laan ma ta dɪ kɔrɔ kum o wɪ:

¹¹ «A lagɪ a ta dɪ nmɔ, zaŋɪ wɛɛnɪ sɪ n kwe n gungolo kum n ja n vu sɔŋɔ.»

¹² Zezi na tagɪ kɔntɔ tɪn, bɪdɔwɪ banja nɪ mɔ nɔɔnɔ wɔm zaŋɪ ba maama yigə nɪ o kwe o gungolo kum o nunji o viiri. Ba na nɛ kɔntɔ tɪn,

ku ma ki ba maama yəəu. Ba ma zuli Wε yi ba wɪ: «Dí daa ta wɔ fɔgi dí na kəm dɪntu donj.»

*Zezi na bəŋi Leevi si o taa tɔg-o te tin
(Matiyu 9:9-13, Luki 5:27-32)*

¹³ Zezi daa ma nunji o vu o wɔ Galile nɪntu kum ni ni. Kɔgɔ zanzan ma ba o te ku gilim-o. O maa wɔra o bri-ba Wε cɪga kam.

¹⁴ O daa ma zanji o maa kea. O na maa ke tin, o ma na nɔɔntu wɔdonj, o yɪri mu Leevi. O ko yɪri mu Alifi. O dɛen je me seeni o na yəni o je o jonji lampoo tin mu. Zezi ma ta did-o o wɪ: «Zanji n ta n tɔgi-ni.» O ma sɪnti o zanji o tɔgi o kwaga.

¹⁵ Zezi dɛen ma vu Leevi sɔŋɔ si o di wɔdiu di o karabiə bam. Lampo-jonɔnə di nɔn-cɪcɔgɪrɔ zanzan di maa tɔgi ba wɔra ba di wɔdiu kum di ba, bɛŋwaanɪ balɔ dɛen na tɔg-o tin daga.

¹⁶ Wε cullu karanyɪna tiinə badaara na nunji Farizian tiinə kɔgɔ kum wɔ tin maa tɔgi ba wɔra. Ba na ne Zezi na je o di wɔdiu di nɔn-cɪcɔgɪrɔ di lampo-jonɔnə kuntu tin, ba ma bwe o karabiə bam ba wɪ: «Bε mu ki yi o di wɔdiu didaanɪ lampo-jonɔnə di nɔn-cɪcɔgɪrɔ tim kuntu?»

¹⁷ Zezi ma ni ba na tagɪ kulɔ tin. O laan ma ta di ba o wɪ: «Ku na yi balɔ na jigɪ yazurə tin, bantɔ wɔ manɪ si ba vu dɔgɪta tu te si o sooni-ba. Ku daari balɔ na ba jigɪ yazurə tin mu manɪ si ba vu si ba na soonim. A na tu lɔgɔ banja tin, ku dai si a bəŋi balɔ na manɪ ba yi nɔn-ŋɔna tin, amɔ nan tuə, si a bəŋi nɔn-balwaarɔ mu si ba ba amɔ te.»

*Zezi zaasɪm dɪm na yi zaasɪm-dɔvɔri te tin
(Matiyu 9:14-17, Luki 5:33-39)*

¹⁸ Zan karabiə bam dı Farizıan tiinə bam dɛɛn yəni ba vɔ ni. Nɔɔna badonnə ma vu Zezi te ba bwe-o ba wı: «Bɛɲwaanı mɔ Zan karabiə bam dı Farizıan tiinə bam yəni ba vɔ ni, yı nmɔ karabiə bam ba vɔa?»

¹⁹ Zezi ma ləri-ba o wı: «Nɔɔnɔ na di kaanı yı o kɪ candiə, yı o cillonə na wɔra sɪ ba tɔɟɪ ba di, bantɔ wó wanı ba vɔ ni yı kan-barɔ wɔm ta wɔ ba tee nı na? Ba bá sɛ ba vɔ ni maɲa kalɔ kan-barɔ wɔm ta na wɔ ba tee nı tın.

²⁰ Kɔ nan wó ba kɔ yı maɲa kam ba na wó ja kan-barɔ wɔm ba viiri tın. Maɲa kam kuntɔ nı o daa na təri ba tee nı tın, mɔ ba laan wó vɔ ni.

²¹ Nɔɔn-nɔɔnɔ bá sɛ o kwe garyi-dɔɔrı o ma fəri gwar-donɔ kulɔ na kaarı tın. O nan na kɪ kuntɔ, garyi-dɔɔrı dım laan wó vuuri gwar-donɔ kum dı pa kɔ tiini kɔ cɔɟɪ zanzan.

²² Nɔɔn-nɔɔnɔ dı nan bá sɛ o kwe sa-dɔɲa o lo o kɪ lɔ-donɔ wɔnı. O na kɪ kuntɔ, yı sana kam na keeri, kaá pa lɔɔ kum baɟɪ mɔ. Lɔɔ kum wó cɔɟɪ yı sana kam dı lo. Kuntɔ ɲwaanı nɔɔnɔ maɲı sɪ o kwe sa-dɔɲa o kɪ lɔ-dɔɲɔ wɔnı mɔ.»

*Zezi Krisi na dwe siun dɛ cullu tım te tın
(Matiyu 12:1-8, Luki 6:1-5)*

²³ Zwifə bam siun dɛ dıdonɲ na yı tın, Zezi dɛɛn ma tɔɟɪ karı wɔ o maa kea. O karabiə bam dı maa tɔɟɪ ba veə, yı ba bwəri mına ba yu ba dɔna.

²⁴ Farizıan tiinə bam na nɛ ba na kɪ te tın, ba ma ta dı Zezi ba wı: «Nii ba na kɪ te tın. Bɛɛ mɔ yı ba tɔɲı tıtɔɲı dıɔ na cɔɟɪ siun dɛ cullu tım tın?»

²⁵ Zezi ma ləri-ba o wı: «Abam ta wɔ fɔɟɪ á karımı Wɛ tɔnɔ kum na brı Pɛ Davidi taanı te

tin na? Ku bri ni manja kalu Abiata deen na yi We kaanum yuutu tin, kana deen jigi Davidi di o noona bam, yi ba ba jigi wodi u si ba di.

²⁶ O ma vu o zu We dige, yi o kwe dipwa yalu na tigi da We hwaani tin o di. Dipe dim kuntu culu si non-gaa di-di, ku na dai We kaanum tiine yirani. Davidi deen di dipe dim, yi o daari o pa o noona bam di togi ba di.»

²⁷ O daa ma ta di ba o wi: «We na ki nabiine DI yagi lugu bana ni tin, DI tiji siun de da yarpe maama wani, si ku taa jigi zane mu ku pa-ba, si ku dai ni We ki nabiine siun de cullu tum togim hwaani mu.

²⁸ Kuntu hwaani amu Nabiin-bu wum jigi ni siun de cullu tum bana ni.»

3

Zezi na pe noonu na yazure siun de ni te tin (Matiyu 12:9-14, Luki 6:6-11)

¹ Zezi daa ma joori o vu o zu ba We-dige kam. Noonu maa wura o jija dida na tiga.

² Farizian tiine badonne maa lagi cwaje si ba bri ni Zezi ki o cogi. Kuntu hwaani ba ma je ba yiri Zezi si ba nii, oo se o pa noonu wum na yazure siun de dim ni naa o ba se.

³ Zezi ma ta di noonu wum o wi: «Zaji n zigi noona bam maama titari ni.»

⁴ O laan ma bwe ba maama o wi: «Culu bri bee mu? Koo mu manji di culu kum, noonu na ki o don lanyirani siun de ni mu manji naa o na ki-o lwarim mu gara? Noonu na vri o don hwa siun de ni mu manji naa o na gu-o mu gara?»

O na bwe-ba kuntu tin, ba maa cim.

⁵ O ma nii ba maama yi o banɩ zanɩ. O wu ma cɔgi zanzan ba wubɔŋa na tigi tɩn ŋwaanɩ. O laan ma ta di nɔɔnɔ wɔm o wɩ: «Twi n juŋa kam.» O ma twɩ-ka, yi ka joori ka ji lanyɩranɩ.

⁶ Farizɩan tiinɔ bam na nɛ o na ki te tɩn, ba ma nuŋi ba vu ba banɩ di Pɛ Erɔdi kwaga nɔɔna bam, si ba lagi cwɔŋɔ ba gu Zezi.

Nɔn-kɔgɔ na tu Zezi te te tɩn

⁷ Zezi di o karabiɔ bam ma zanɩ ba kɛ. Ba ma vu ba yi nuɩɩ kɔm ni. Kɔgɔ zanzan ma nuŋi Galile je sɩm ni ba tɔgi o kwaga.

⁸ Nɔɔna badonnɔ di ma nuŋi Zeruzalem di Zude maama, di Yidume je sɩm ni. Badaara di ma nuŋi je sɩɩ na wu Zɩrden bugɔ kam bube didonɩ diɩm ni tɩn, di Tiiri di Sidon ti-niɔ yam maama wɔnɩ. Kɔ-fɔrɔ zanzan ma vu Zezi te, ba na lwarɩ o na ki kulɩ maama tɩn ŋwaanɩ.

⁹ Ba kɔgɔ kɔm na daga yi ba tiini ba piɩn-o zanzan tɩn, o ma ta di o karabiɔ bam si ba ja naboro ba ba ba zigi da, si o wantɩ o zu ku wu.

¹⁰ O na manɩ o pa nɔɔna zanzan na yazurɔ tɩn, ku ma pa yawɩna bam maama yigi ba piɩn-o, yi ba kwaanɩ si ba dwe o yɩra.

¹¹ Manɩ kalɩ maama ciciri sɩm na yɔni si na-o, si wɩ tu o yigɔ ni mu, yi si kaasi si wɩ: «Nmɩ mu yi Wɛ Bu wɔm.»

¹² Ciciri sɩm na yɔni si tɛ kuntu donɩ, o yɔni o kaanɩ-sɩ mu, si si yi pa nɔɔn-nɔɔnɩ lwarɩ o na yi wuɩ tɩn.

*Zezi na kuri o tintɔŋna fugɔ-bale bam te tɩn
(Matiyu 10:1-4, Luki 6:12-16)*

¹³ Zezi laan ma zaŋɪ o vu o di piu kɔdonɔ yuu. O ma bəŋi balu o na lagɪ tɪn sɪ ba ba o te.

¹⁴ Ba na tu tɪn, o ma kuri nɔɔna fugə-bale sɪ ba taa wɔ o tee nɪ, sɪ o taa tɔŋɪ-ba sɪ ba taa ve ba tɔɔla Wɛ kwərə kam dɪ nɔɔna.

¹⁵ O ma daari o pa-ba dam sɪ ba wanɪ ciciri ba zəli nɔɔna yɪra nɪ.

¹⁶ Nɔɔna fugə-bale bam o na kuri tɪn yɪra mu tɪntu:

Simɔn wɔɔɔ Zezi na pɛ o yɪri nɪ Pɪyɛɛri tɪn,

¹⁷ dɪ Zaki wɔɔɔ na yɪ Zebede bu tɪn, dɪ o nyaanu Zan.

Zezi ma pa bantɔ yɪri nɪ Bɔanergɛsɪ, kɔ kuri mu Du-baka biə.

¹⁸ Dɪ Andre, dɪ Filipi, dɪ Batelemi, dɪ Matiyu, dɪ Toma,

dɪ Zaki wɔɔɔ na yɪ Alɪftɪ bu tɪn, dɪ Tadi,

dɪ Simɔn wɔɔɔ na yɪ Zelɔtɪ nɔɔna bam wɔ nɔɔnu tɪn,

¹⁹ dɪdaani Zudasɪ Yiskariyo wɔɔɔ na wɔ ba o yəgi Zezi o pa nɔɔna tɪn.

*Wɔɔ dam mu Zezi mai o zəli ciciri sɪm?
(Matiyu 12:22-32, Luki 11:14-23, 12:10)*

²⁰ Zezi ma joori o vu sɔŋɔ. Kɔgɔ zanzan daa ta ma ba kɔ gilimi sɔŋɔ kɔm. Kɔ ma pa Zezi dɪ o karabiə bam daa warɪ ba na laŋa sɪ ba di wɔdiu dɪ.

²¹ O sɔŋɔ tiinə na ni kuntu tɪn, ba ma zaŋɪ ba nuŋi sɪ ba vu ba ja-o ba viiri, bɛŋwaanɪ nɔɔna tɛ ba wɪ, o co mu.

²² Wɛ cullu karanyɪna tiinə ya nuŋi Zeruzalem ba ba sɪ ba nii-o. Ba maa tɛ ba wɪ: «Sɔtaana-pɛ Belizebuli mu jɔg-o. Kɔ yɪ wɔntɔ dam mu o ma o zəli sɔtaana.»

²³ Zezi laan ma bəŋi-ba si ba ba o te, yi o daari o maŋi mumaŋa o bri-ba o wi: «Nɔɔnu wó wani o ma sutaana-pe dam o ma zəli sutaana na?

²⁴ Tɔv kulɔ paari na pɔɔri kuni bile yi ba jigi daani tin, kúv tɔ mɔ.

²⁵ Sɔŋɔ kulɔ maama na pɔɔri kɔ titi wɔni tin, kɔ di wó tɔ mɔ.

²⁶ Sutaana-pe na joori o jigi di o titi, kɔ bri ni o paari dim pɔɔri bile mɔ yi o dam ti. Oó tɔ mɔ.

²⁷ Kɔ nan na yi te tin, sutaana-pe nyi di nɔn-didɛɛrɔ na yiri o sɔŋɔ te tin mɔ. Nɔɔnu na lagɔ si o zɔ didɛɛrɔ wɔm sɔŋɔ o ŋɔ, o maŋi si o da yigə o ja didɛɛrɔ wɔm o vɔ mɔ. O na de yigə o vɔ-o, o laan wó wani o zɔ o kwalimɔ o jijiguru tum maama o ja viiri.

²⁸ A lagɔ a ta ciga mɔ di abam si, kəmbalwaaru tilɔ maama nɔɔna na ki tin, naa tabalwaaru tilɔ ba na ŋɔɔni tin, Wɛ wai DI yagi-ti DI ma ɛɛ-ba.

²⁹ Kɔ daari, wɔlɔ maama na ŋɔɔni o twi Wɛ Joro kɔm tin, Wɛ bá sɛ si DI ma ɛɛ kuntu tu maŋa di maŋa. Lwarim dim kuntu wó ta togi kuntu tu si kɔ taa ve maŋa kalɔ na ba ti tin.»

³⁰ Ba na tagi ba wi, cicirə mɔ jig-o tin, mɔ o tagi kuntu di ba.

*Zezi nu di Zezi nyaana na yi balɔ tin
(Matiyu 12:46-50, Luki 8:19-21)*

³¹ Zezi nu di o nyaana ma ba o na wɔ mɛ tin, ba zigi sɔŋɔ kɔm manɔŋo ni, yi ba pa ni si ba bəŋ-o.

³² Kɔgɔ zanzan maa je ba gilim-o. Ba ma ta dɪd-o ba wɪ: «N nu dɪ n nyaana tu ba wɔ mancoŋo nɪ, yɪ ba lagɪ-m.»

³³ O ma ləri-ba o wɪ: «Wɔɔ mɔ yɪ a nu, bran yɪ a nyaana?»

³⁴ O laan ma nii balɔ na je ba gilim-o tun seeni yɪ o wɪ: «Amɔ nu dɪ a nyaana mɔ tɪntɔ.

³⁵ Bɛŋwaanɪ wɔlɔ maama na kɪ Wɛ wɔbɔŋa na lagɪ te tɪn mɔ yɪ a nyaanɪ dɪ a nakɔ dɪ a nu.»

4

Zezi na maŋɪ mɪmaŋa o brɪ nɔɔna te tɪn (Matiyu 13:1-23, Luki 8:4-15)

¹ Zezi dɛɛn maa wɔ nɪnɔ kɔm ni nɪ o brɪ nɔɔna bam. Nɔɔna zanzan ma ba ba gilim-o. Ba kɔgɔ kɔm na daga tɪn, o ma zaŋɪ o di naboro kɔ na wɔ na bam wɔnɪ tɪn, yɪ o jəni sɪ o brɪ-ba. Nɔɔna bam maama ma maŋɪ na bam ni nɪ, sɪ ba taa cəgi o taanɪ dɪm.

² O maa maɪ mɪmaŋa o brɪ-ba wəənu zanzan, yɪ o zaasɪ-ba o wɪ:

³ «Cəgi-na. Valɔ dɛɛn mɔ wɔra. O ma zaŋɪ o vu o kara sɪ o du.

⁴ O ma kari o dɔlɪ o wo-duuru tɪm. Tɪdonnə ma tɔ cwəŋə ni nɪ. Zunə ma ba ba twɛ-tɪ ba dɪ.

⁵ Tɪdonnə ma tɔ kandwa jəgə nɪ valɪm na ba daga mɛ tɪn. Tɪ ma wɔ daanɪ tɪ pulɪ, valɪm dɪm na ba lirə tɪn ŋwaanɪ.

⁶ Wɪa ma ba ka baanɪ tɪ maama. Tɪ bɔnnɔ na wɔ zɔ tɪga tɪn, tɪ ma tɪ.

⁷ Kɔ daari wo-duuru tɪdonnə ma tɔ sabari wɔnɪ. Tɪ na pulɪ tɪn, sabari sɪm laan ma zaŋɪ sɪ li-tɪ sɪ gɔ, yɪ tɪ daa wɔ kɪ biə.

⁸ Kɔ daari tɔdonnə ma tɔ tɔ-ywəŋə jəgə nɪ, tɪ ma puli tɪ nuŋi tɪ kɪ biə lanyɪranɪ. Tɔdonnə kɪ nɪɛɛnɪ biə fiintɔ fiintɔ. Tɪdaara kɪ nɪɛɛnɪ biə fusɪrdɔ fusɪrdɔ. Tɪtɪm dɪ maa kɪ nɪɛɛnɪ biə bi bi.»

⁹ Zezi laan ma ta o wɪ: «Á nan fəgɪ á cəgɪ a taanɪ dɪm lanyɪranɪ.»

¹⁰ Kɔgɔ kɔm na viiri kɔ daari Zezi o yɪranɪ tɪn, nɔɔna balɔ ya na wɔ o tee nɪ tɪn badaara ma tɔgɪ dɪ o karabiə fugə-bale bam, ba vu ba bwe-o mɪmaŋa yam kuri.

¹¹ O ma ləri-ba o wɪ: «Kɔ na yɪ abam, Wɛ maŋɪ Dɪ pa á lwarɪ Dɪ paarɪ dɪm kuri na yɪ te tɪn, yɪ cɪga kam kɔntɔ ya maŋɪ ka səgɪ mɔ. Kɔ daari, balɔ na dai amɔ kɔgɔ kɔm wɔ nɔɔna tɪn, a ma mɪmaŋa yɪranɪ mɔ a brɪ-ba Wɛ cɪga kam,

¹² sɪ

‹ba na niə, sɪ ba yɪ taa nai lanyɪranɪ,

ba na cəgə, sɪ ba yɪ taa ni ka kuri.

Kɔ na dai kɔntɔ, ba ya wó pipiri ba sɛ Wɛ,

yɪ Dɪ wó yagɪ ba lwarɪm Dɪ ma cɛ-ba.› »

¹³ Zezi laan ma bwe-ba o wɪ: «Á wɔ ni mɪmaŋɪ dɪntɔ kuri na? Kɔntɔ tɪn, á nan wó kɪ ta mɔ á ni mɪmaŋa yadonnə yam kuri?

¹⁴ Mɪmaŋɪ dɪm kuri mɔ tɪntɔ:

Wo-duuru tɪlɔ valɔ wɔm na jɪgɪ o du tɪn mɔ brɪ Wɛ taanɪ dɪm na yɪ te tɪn.

¹⁵ Nɔɔna badonnə nyɪ dɪ cwəŋə kam ni wo-duuru tɪm na tɔ mɛ tɪn mɔ. Bantɔ na ni Wɛ taanɪ dɪm tɪn, sɔtaanɪ ma da dɪ ba dɪ li-dɪ, yɪ dɪ wɔ zɔ ba wɔbɔŋa.

16 Nɔɔna badonnə nyi di kandwa jəgə kalɔ wo-duuru tɪm na tʊ da tɪn mʊ. Bantu na ni Wɛ taani dɪm tɪn, ba jɔŋi-di lɪla di wɔpolo.

17 Taani dɪm ma wɔ tiini di zʊ ba wɔbɔŋa. Yaara na yi-ba, yi ba na bɛɛsi-ba Wɛ taani dɪm ŋwaani, baá da ba kwe-di ba yagi mʊ lɪla.

18 Nɔɔna badaara nyi di sabari sɪm jəgə kam wo-duuru tɪm na tʊ da tɪn mʊ. Bantu mʊ yi balɔ na ni Wɛ taani dɪm,

19 yi ba ta jigi liə di lɔgɔ baŋa wəənu tɪm. Səbu-lagi ma cɔgi ba wɔbɔŋa yi wo-yɔɔrʊ fra jigi-ba, kʊ pa ba kwe Wɛ taani dɪm ba yagi, yi di wɔ jaani kuri di pa-ba.

20 Kʊ daari nɔɔna badaara nyi di ti-ywəŋə jəgə kam wo-duuru tɪm na tʊ da tɪn mʊ. Bantu mʊ yi balɔ na ni Wɛ taani dɪm yi ba sɛ-di lanyirani tɪn. Kɔntɔ ma pa Wɛ taani dɪm ja kuri di pa-ba, nɪnɛɛni wo-duuru na ki biə lanyirani, si kʊ maŋi di biə fiintɔ fiintɔ, yi tɪdaara di ki biə fusiɾdʊ fusiɾdʊ, yi tɪdonnə di ki biə bi bi tɪn.»

Kania mɪmaŋa (Luki 8:16-18)

21 Zezi daa ma maŋi o bri-ba o wɪ: «Nɔɔnʊ na tarigi kania, oó sɛ o kwe-ka o pu tɪtɔgɔ kuri nɪ, naa o zigi-ka gadogo kuri nɪ na? Aye. Oó kwe-ka o pali wɛɛni mʊ.

22 Kulɔ maama na sɛgi zɪm nɔɔna tee nɪ tɪn wó ba kʊ kwɪn. Kulɔ maama na pugi zɪm tɪn wó ba kʊ puri si nɔɔna maama lwarɪ-kʊ.

23 Á nan fɔgi á cɛgi a taani dɪm lanyirani.»

24 O daa ma ta o wɪ: «Kwaani-na á pa á na ni kulɔ tɪn zʊ á wɔbɔŋa. Abam na mai bwaŋa kalɔ

á maɲɪ á pa á donnə tɪn, Wɛ dɪ wó ma bwanja kantɔ mɔ DI maɲɪ DI pɛɛɪ DI pa abam.

²⁵ Benwaaɪ, nɔɔnɔ wɔɔɔ na maɲɪ o jɪɪ wɔɔɔ tɪn, o ta wó jɔɔɔ kɔɔɔ o wɛɪ da, yɪ nɔɔnɔ wɔɔɔ nan na maɲɪ o ba jɪɪ kɔɔkɔɔ tɪn wó ba o ga kɔɔ fɪɪɪ o ya na jɪɪ tɪn dɪ.»

Wo-vaalɔ bɪɪ mɪmanja

²⁶ Zezi daa ma ta o wɪ: «Wɛ paari dɪm nyɪ dɪ nɔɔnɔ na kwe wo-duuru o du o kara wɔɔɔ te tɪn mɔ.

²⁷ Tɪtɪ nɪ o maa tɪɪ o dɔa. Wɪa nɪ o maa yɛɪ o zaɲɪ. Wɪa dɪ tɪtɪ maama wo-vaalɔ tɪm maa pulə yɪ tɪ bɪra, yɪ valɔ wɔm yɛɪ tɪ na kɪ te tɪ pulɪ.

²⁸ Tɪga kam nɪ mɔ wəɛnu tɪm tɪtɪ yɛɪ tɪ pulɪ tɪ nunjɪ tɪ da yɪgə tɪ kɪ vɔɔɔ. Tɪ laan ja pugə yɪ tɪ daari tɪ kɪ biə.

²⁹ Wo-vaalɔ tɪm na bɪɪ tɪ tɪ, valɔ wɔm laan wó kwe o sɔgɔ o vu o zagɪ-tɪ, faa manja kam na yɪ tɪn nɔɔnɔ.»

Wɛ paari dɪm na yɪ te tɪn

(Matiyu 13:31-32, Luki 13:18-19)

³⁰ Zezi daa ta ma ta o wɪ: «Amɔ wó ma bɛɛ mɔ a maa maɲɪ a bɪɪ abam Wɛ paari dɪm na nyɪ te tɪn? Aá ma mɪmanja mɔ a bɪɪ abam sɪ á lwarɪ lanyɪranɪ.

³¹ Wɛ paari dɪm nyɪ dɪ nɔɔnɔ na kwe wo-duu na yɪ mɪmɪnɔ o du tɪga nɪ, yɪ wo-duu kɔm kɔntɔ mɔ tiini kɔ yɪ mɪmɪnɔ wo-dwə maama wɔɔɔ.

³² O na dugɪ-kɔ tɪn, kɔ laan ma nunjɪ kɔ jɪ kamunu kɔ dwəɪ dwə balɔ maama na wɔ o kara kam nɪ tɪn. Kɔ ma ta nɛ kamunə kamunə, yɪ zunə tui ba sɔ ba pwəru kɔ yuu nɪ, kɔ na jɪɪ woro tɪn nɔɔnɔ.»

³³ Zezi maa mai mumaŋa yantu dwi zanzan mu o maŋi We taani dum o bri noona bam. O maa yəni o bri-ba nuneeni ba na wú wani ba ni di kuri te tin.

³⁴ O maa mai mumaŋa yirani mu o bri noona bam. Ku na yəni ku yi wuntu di o karabiə bam yirani, o yəni o te wənu tum maama kuri o bri-ba.

*Zezi na jigi dam vu-fərc di na baŋa ni te tin
(Matiyu 8:23-27, Luki 8:22-25)*

³⁵ De dum kuntu wa-zuuri maŋa ni, Zezi ma ta di o karabiə bam o wi: «Pa-na di kwe naboro di vu di be bube didon dum.»

³⁶ O na je naboro kum wuni kuntu tin, ba ma kwe-o ba ja viiri yi ba daari kəgə kum. Nabwəuru tidonnə di maa togi-ba ti veə.

³⁷ Vu-fərc laan ma zaŋi ku magi boro kum. Na bam ma pəgili zanzan ba wura ba sui boro kum, yi ku lagi ku miisi na bam kuri ni.

³⁸ Zezi maa wu naboro kum kwaga kam ni o tigi polə baŋa ni o dca. O karabiə bam ma vu ba zaŋ-o, yi ba ta did-o ba wi: «Karanyina, di na lagi di ti tin, ku dai kulukulu di nmu na?»

³⁹ O laan ma zaŋi wəeni, yi o bagu vu-fərc kum o wi, ku kwəri, yi o daari o ta di na bam o wi, ba yagi soo! O na tagi kuntu tin, viu kum ma suni ku ja, yi na bam di maŋi da cimm.

⁴⁰ O ma ta di o karabiə bam o wi: «Bee mu yi á fomma kuntu? Abam ta wu ki á wu-didua di amu na?»

⁴¹ Fəuni ma tiini di ja-ba. Ba ma bwe daani ba wi: «Noonu wuntu yi wəc mu, yi viu di na di ta se o ni?»

11 Tərə zanzan dəen ma wə je sum kuntu ni ba beeri piu kum tənə ni ba di.

12 Ciciri sum ma loori Zezi si wı: «Pa dıbam cwəŋə si di vu di zə tərə bam.»

13 O ma sɛ. Ciciri sum laan ma yaɣı nɔɔnu wum yıra yi si zə tərə bam. Tərə bam kɔɔ kum maama laan ma duri ba tu ba tɔ bugə kam wunu ba li na ba tı. Ba dəen yi nıneenı tərə murr-tile (2.000) mɔ te.

14 Nɔɔna balɔ ya na nii tərə bam baŋa ni tın ma duri ba vu tıv kum wə dı de sum maama ni, ba ta dı nɔɔna bam kulɔ na kı tın. Nɔɔna bam ma nuŋi ba vu si ba nii kɔ na kı te tın.

15 Ba ma vu ba yi Zezi te. Ba ma na nɔɔnu wulɔ ciciri kɔɔ kum ya na jıg-o tın. O maa je yi o wɔbɔŋa joori ya ba o tıti yi o zə gwaaru. Ba na ne-o kuntu tın, fɔnu ma zɔ-ba.

16 Balɔ yiə na ne kəm dım tın ma ta ba brı nɔɔna bam kɔ na kı nɔɔnu wum te tın, dı kulɔ na kı tərə bam dı tın.

17 Tıv kum nɔɔna bam laan ma loori Zezi si o nuŋi ba tıv kum ni o viiri.

18 Zezi ma vu si o joori o zə naboro kum wə. Nɔɔnu wulɔ ciciri sum ya na jıɣı si yaarı tın ma loor-o, si o na sɛ, si o taa tɔg-o.

19 O ma wə sɛ. O ma ta did-o o wı: «Ve sɔŋɔ, si n ta dı n sɔŋɔ tiinə n Yuutu Baŋa-Wɛ na duri nmɔ ŋwaŋa dı Dı na kı wɔŋɔ kulɔ maama Dı pa-m tın.»

20 Nɔɔnu wum laan ma ke o vu je sulɔ ba na bə ni Tıni Fugə tın, yi o tɛ o brı nɔɔna bam Zezi na kı kulɔ o pa-o tın. Balɔ maama na ni o taanu dım tın, kɔ ma sɔ-ba.

Zezi na bi Zayirusi bukɔ yi o pa kaanu wɔdon na yazurɛ te tin

(Matiyu 9:18-26, Luki 8:40-56)

²¹ Zezi dɛɛn ma joori o da nɪnɪɔ kɔm wɔ dɪ naboro o bɛ bube didon dɪm. O na zɪgɪ nɪnɪɔ kɔm ni nɪ tin, nɔn-kɔgɔ ma ba o te ba gilim-o.

²² Nɔɔnɔ wɔdon maa tɔgɪ o wɔra, o yɪrɪ mɔ Zayirusi. O yi Wɛ-digɛ kam yigɛ tiinɛ wɔ didɔa mɔ. O na nɛ Zezi tin, o ma kuni doonɛ o yigɛ ni,

²³ yi o tiini o loor-o o wɪ: «Amɔ bukɔ balɔɔa mɔ lagɪ o ti. Popo, a loori-m sɪ n ba n danɪ n jɪa o baɔa ni, sɪ kɔvɔ pa o yawɪɔ kɔm je sɪ o joori o na nɔwɪa.»

²⁴ Zezi ma sɛ yi o tɔgɪ did-o o ma ve. Kɔ-fɔrɔ dɪ maa tɔg-o, yi ba pɪn-o zanzan.

²⁵ Kaanu wɔdon maa tɔgɪ o wɔra, o na wɔɛ kawɔ taan bɪna fugɛ-yale.

²⁶ O dɛɛn tiini o yaari dɔgɪta tiinɛ zanzan tee ni. O dɛɛn cɔgɪ o sɛbu maama o yawɪɔ kɔm baɔa ni, yi kɔ ta ba garɪ kɔ pa-o, kɔ fɔgɪ kɔ jiri lɛɛrɔ mɔ o yɪra ni.

²⁷ O laan na ni Zezi nɔwa tin, o ma tɔgɪ kɔgɔ kɔm wɔ o kɛ o kwaga o vu o dwe o gɔrɔ.

²⁸ O maa buɔɪ o wɪ: «A na maɔɪ a dwe o gɔrɔ kɔm mɔ dɪ, aɔ na yazurɛ.»

²⁹ O na dwe-o kɔntɔ tin, jana kam ma da ka kɔ. O ma lwarɪ ni o yawɪɔ kɔm sɪnɪ kɔ je o yɪra ni.

³⁰ Bɪdɔwɪ baɔa ni mɔ Zezi maanu ni dam nunɪ o yɪra ni. O maa zɪgɪ kɔgɔ kɔm wɔnɪ o pipiri o nii, yi o bwe o wɪ: «Wɔɔ mɔ dwe a gɔrɔ?»

³¹ O karabiɛ bam ma ta did-o ba wɪ: «Nmɔ wɔ nɛ nɔɔna bam maama na yigi ba pɪnɪ nmɔ te tin na? Bɛɛ mɔ yi n bwe ni, wɔɔ mɔ dwe-m?»

32 O daa ta maa fɔgi o nii kɔgɔ kum wɔnti si o lwarɪ wɔlɔ na dwe-o tɪn.

33 Fɔwɔnti laan maa jigi kaantɔ wɔm yi o yira sai, o na ye kɔlɔ na ki-o yi o na yazurɛ tɪn nɔwaaɪ. O ma vu Zezi te o kuni doonɛ o yigɛ nɪ, yi o ta o cɪga maama did-o.

34 Zezi ma ta did-o o wɪ: «A bukɔ, nmɔ na ki n wɔ-dɪdɔba dɪ amɔ te tɪn mɔ pɛ n na yazurɛ. Ve si Wɛ wɔ wɛli-m, si n sin dɪ n yawɔlɔ kum.»

35 Zezi ta na wɔra o nɔɔntɔ kɔntɔ tɪn, nɔɔna badonnɛ ma nunji Zayirusi sɔɔɔ ba ba, ba ta did-o ba wɪ: «N bukɔ wɔm tɪga. Daa n yi ta n jigi karanyɪna kam n yaara.»

36 Zezi maa cɪm, yi o ta dɪ Zayirusi o wɪ: «Yɪ pa fɔwɔnti ja-m. Za n weeni n ki n wɔ-dɪdɔba dɪ amɔ.»

37 Zezi ma wɔ sɛ si nɔɔna tɔgi did-o ba vu Zayirusi sɔɔɔ kum, kɔ na daɪ Pɪyɛɛɪ dɪ Zaki dɪ o nyaantɔ Zan yɪranɪ.

38 Ba ma vu ba yi sɔɔɔ kum. Zezi ma ni nɪ sɔɔ yɪranɪ mɔ wɔra bɔgi bɔgi, yi nɔɔna keerɛ yi ba coosɛ.

39 O ma zu sɔɔɔ kum, yi o ta dɪ nɔɔna bam o wɪ: «Bɛnɔwaaɪ mɔ yi á ki sɔɔ yi á keerɛ? Bu wɔm wɔ tigi, o dɔ mɔ.»

40 O na tagɪ kɔntɔ tɪn, ba ma mwan-o. O ma pa ba maama nunji. O ma daari o ja bu wɔm nu dɪ o ko dɪ o tɪtɪ karabiɛ batɔ bam o vu o zu digɛ kalɔ bu wɔm na tigi da tɪn.

41 O ma ja bu wɔm jɪɔa, yi o ta did-o o wɪ: «Talita kumi.» Taantɔ dɪntɔ kuri mɔ: «Bɪsankana, a lagɪ a ta nmɔ, zanɪ weentɪ.»

⁴² O na tagi kuntu tin, bɪsankana kam ma da ka zaŋi wɛɛni ka veə. O bɪna dɛɛn yi fugə-yale mu. Ba na nɛ kuntu tin, ku ma su-ba lanyirani.

⁴³ Zezi laan ma kaani-ba o wi, ba yi zaŋi ba pa nɔɔn-nɔɔnu lwaru kulu na ki tin. O ma daari o ta di ba o wi, ba ki wɔdiu ba pa bu wum si o di.

6

*Zezi titi tiv kum tiina na vi-o te tin
(Matiyu 13:53-58, Luki 4:16-30)*

¹ Zezi dɛɛn ma nuŋi jɛgə kam kuntu ni, yi o joori o vu o titi tiv. O karabiə bam di tɔg-o ba vu.

² Zwifə bam siun de na yi tin, o ma vu o zu ba Wɛ-digə kam yi o puli si o brɪ-ba Wɛ taani. Nɔɔna zanzan maa wɔra yi ba cəgi o zaasim dim. Ba na ni tin, ku ma su-ba lanyirani. Ba maa te ba wi: «Nɔɔnu wuntu ki ta mu o lwaru wəənu tintu doŋ? O ki ta mu o jigi swan tintu, yi o jigi dam o ma ki wo-kɪnkagɪla yantu?»

³ Ku dai wum mu yi da-lwaru wum na? Wum mu dai Mari bu wum na? Ku dai wum nyaana mu yi Zaki di Zuzefu di Zudasɪ di Simɔn na? Ku dai wum nakwa mu wɔ dibam titari ni tin na?»

Kuntu nwaani mu ba dɛɛn wɔ se ni Zezi sɪni o nuŋi Wɛ te.

⁴ O laan ma ta di ba o wi: «Nɔɔnu na yi Wɛ nijonnu, nɔɔna yəni ba pa-o zulə lanyirani, ku daari o titi tiv tiina di o sɔŋɔ tiina di o cɔrru nan bá niŋ-o.»

⁵ O dɛɛn ma wɔ ki wo-kɪnkagɪla ba tee ni. Ku na dai o na kwe o juŋa o danɪ yawɪna finfin banja ni o pa ba na yazurə tin.

⁶ Kɔ ma sɔ Zezi dɪ ba na wɔ kɪ ba wɔ-dɪdɔa dɪd-o tɪn.

*Zezi na tɔŋɪ o karabiə fugə-bale bam te tɪn
(Matiyu 10:5-15, Luki 9:1-6)*

Zezi dɛɛn maa tɔlɪ tɪ-balwa bam o karɪ o brɪ nɔɔna Wɛ cɪga kam.

⁷ O laan ma bəŋɪ o karabiə fugə-bale bam sɪ ba ba o te. O ma lɪ-ba bale bale sɪ o tɔŋɪ-ba, yɪ o pa-ba dam sɪ ba wanɪ ba zəli ciciri nɔɔna yɪra nɪ.

⁸ O ma ta dɪ ba o wɪ: «Á na maa ve, á yɪ zanɪ á kwe kɔlɔkɔlɔ á wəli da á ja á vu, kɔ na daɪ nacəgə yɪranɪ. Á nan yɪ kwe wɔdiu naa tampɔgɔ. Á yɪ kwe səbu á kɪ gwar-fwɛla nɪ á wəli da.

⁹ Zɔ-na natra, sɪ á yɪ kwe gwaarɔ tile tile.

¹⁰ Á na ve á zɔ sɔŋɔ kɔlɔ á pəni da, sɪ á taá zɔɔrɪ daanɪ sɪ kɔ ba kɔ yɪ á viirim maŋa.

¹¹ Kɔ daari, á na yɪ tɪɔ kɔlɔ yɪ ba na wɔ sɛ sɪ ba jeeri abam lanyɪranɪ, naa ba na wɔ cəgi abam taanɪ, sɪ á nuŋɪ tɪɔ kɔm kɔntɔ nɪ. Á na maa viirə, sɪ á pɪsɪ á nɛ fogo á yagɪ da, sɪ kɔ pa nɔɔna bam lwarɪ nɪ ba wɔ kɪ lanyɪranɪ.»

¹² O na tagɪ kɔntɔ dɪ ba o ti tɪn, ba laan ma nuŋɪ ba vu ba tɔɔlɪ Wɛ kwərə, ba brɪ nɔɔna nɪ ba maŋɪ sɪ ba ləni ba wɔrɔ ba yagɪ kəm-balwaarɔ tɪm.

¹³ Ba ma zəli ciciri zanzan nɔɔna yɪra nɪ. Ba ma kwəri ba kwe nugə ba ma dwe yawɪna zanzan, yɪ ba na yazurə.

*Pɛ Erɔdɪ na pɛ ba gɔ Zan te tɪn
(Matiyu 14:1-12, Luki 9:7-9)*

14 Pɛ wɔdon ɔɔen mu wɔra, o yiri mu Erɔɔɔ. O ma ba o ni Zezi nwa, nɔɔna zanzan na jigi o taani ba nɔɔni tin nwaani. Nɔɔna badonnɔ maa tɛ ba wi: «Kɔ yi Zan wɔɔ na miisi nɔɔna na wɔni tin mu joori o bi o yagi tɔni. Kuntu nwaani mu o jigi dam yi o wai wo-kinkagila o kta.»

15 Nɔɔna badaara maa wi: «Kɔ yi Wɛ nijonnu Eli mu tuɔ.» Badaara di ta maa wi: «O yi Wɛ nijonnu mu, nɔɔni balɔ na tɔɔli Wɛ kwɔrɔ faɔa faɔa tin.»

16 Kɔ daari, Pɛ Erɔɔɔ na ni Zezi nwa tin, o ma ta o wi: «Kɔ ta yi Zan wɔɔ amɔ na pɛ ba go o yuu tin mu joori o bi o yagi tɔni.»

17 O ɔɔen tagi kuntu, bɛnwaani o ya wɔ ki Zan lanyirani. O pɛ ba ja Zan ba vɔ ba ki pɔna digɔ ni. Kɔ ɔɔen ki tintu don mu: Erɔɔɔ ya di kaani wɔdon, o yiri mu Erɔɔɔɔɔ. Kaani wɔm ɔɔen yi o zumbaaru Filipi kaani mu.

18 Zan ɔɔen ma ta did-o ni, kɔ culɔ si o di o zumbaaru kaani yi o ta nwi.

19 Kuntu nwaani mu Erɔɔɔɔɔ culi Zan. O maa lagi si ba gu-o, yi o wɔ nɛ cwɔnɔ,

20 bɛnwaani Erɔɔɔ ɔɔen kwari Zan. O maa ye ni Zan yi wɔ-pɔnɔ tu yi o tɛ ciga. Kuntu nwaani Erɔɔɔ ma fɔg-o o nii lanyirani, si kulukɔɔ yi ki-o. O maa yɔni o cɛgi o taani di wɔpolo, yi kɔ pa o wɔbɔnɔa vugimi.

21 Erɔɔɔɔɔ ɔɔen laan ma ba o na cwɔnɔ si ba gu Zan. Pɛ Erɔɔɔ lɔra maɔa na tu ka yi tin, o ma ki candiɔ yi o bɛɔi o tiɔ kɔm didɛera bam di pamaɔna yigɔ tiinɔ, di nadunɔ balɔ na zɔuri Galile ni tin, si ba togi ba di candiɔ kam.

karabiə bam daa warı ba na pwələ sı ba di wədiu di. Kuntv ɲwaanı o ma ta di ba o wı: «Abam nan ba á yıranı, sı dí vu gaa wv sı á wanı á sin finfın.»

³² Ba laan ma vu ba zv naboro, sı ba vu je sılv na yı gaa wv tın ba yıranı.

³³ Ba na maa ke tın, nɔɔna zanzan ma na-ba yı ba lwarı-ba. Ba ma zanı ba nuɲi ba tiını dım maama nı, ba duri di ne ba vu ba loori-ba jəgə kalv ba na maa ve tın nı.

³⁴ Zezi ma nuɲi naboro kum wvni. O laan ma na nɔn-kəgɔ kum na tu kv wvra. Ba ɲwanja ma zv-o lanyıranı, beɲwaanı ba nyı di peeni sılv na ba jıgı nayırv sı o taa nii sı banja nı tın. O laan ma puli o wvra o brı-ba wəənu zanzan.

³⁵ Kv na tiini kv daanı yı wə ba wvra di zvuru tın, o karabiə bam ma vu ba ta dıd-o ba wı: «Maɲa kam wvra ka kea, yı jəgə kalv dıbam na wvra tın yı gaa wv mv. Wvdiu təri yo.

³⁶ Kuntv ɲwaanı, pa nɔɔna bam vu sam wvni ba yəgi wvdiu ba di.»

³⁷ O ma ləri-ba o wı: «Abam tıti pa-ba wvdiu sı ba di.»

Ba ma ta ba wı: «Dı na lagı dí yəgi dıpe sı di yı ba maama dim, kvv yı nıneeni səbu-dala biə yale mv (200). Dí wv wanı dí yəgi kuntv na?»

³⁸ O laan ma bwe-ba o wı: «Abam jıgı dıpwa yagra mv? Ve-na á nii.»

Ba na ve ba nii tın, ba ma joori ba ba, ba ta dıd-o ba wı: «Ya yı dıpwa yanu di kale sıle yıranı mv.»

³⁹ Zezi laan ma pa o karabiə bam ni, si ba pa noona bam pɔɔri kɔgɔ kɔgɔ ba jəni tɪga ni ga-lu kum baŋa ni.

⁴⁰ Ba maama ma pɔɔri yi ba jəni, badaara kɔgɔ bi bi, badaara kɔgɔ fiinnu fiinnu.

⁴¹ Zezi laan ma kwe dɪpwa yanu yam di kale sile sum, yi o kwəni o yuu wɛɛni o ki Wɛ le ti ŋwaani. O ma fo fo dɪpwa yam o maŋi o pa o karabiə bam, si ba laan jɔŋi-ya ba ja vu ba maŋi ba pa noona bam. O ma daari o maŋi kale sile sum di o pa ba maama si ba di.

⁴² Noona bam maama ma di ba su ba daari.

⁴³ Zezi karabiə bam ma pe dɪpwa di kale cicwæru tilu na daari tun ba su titwaru fugə-tile.

⁴⁴ Noona balu deen na di kuntu tun yi baara murr-tinu mu (5.000), ku wəli di kaana di biə di.

*Zezi na ve na baŋa ni te tin
(Matiyu 14:22-36, Zan 6:16-21)*

⁴⁵ Kuntu kwaga ni Zezi ma da o pa o karabiə bam vu ba zu naboro kum, si ba da yigə ba be ninu kum ba vu ba yi Betisayida. Ba na maa ke tun, o ma pa kɔgɔ kum viiri.

⁴⁶ O na pe ba viiri tun, o ma vu o di piu yuu si o waru Wɛ.

⁴⁷ Tɪga ma ba ka yi. Naboro kum maa wu ninu kum titari ni, yi Zezi ta wu buburu kum ni o yirani.

⁴⁸ O ma na o karabiə bam na tiini ba kwaanɪ ba ye yi ku ce ba yira ni, vu-foro na zaŋi ku jeeri-ba tun ŋwaani. Tɪga na wura ka pɔɔri tun, Zezi ma zaŋi o ve na bam baŋa ni o maa ve ba te. O ma vu o lagi o gaali-ba o ke.

⁴⁹ Ba na ne-o o ve na bam banja ni tun, ba ya buɲi ni ku yi ciru mu. Ba ma kaasi banja banja,
⁵⁰ beɲwaanɪ ba maama ne-o yi fuɔni zu-ba zanzan.

Zezi laan ma ɲoɔni di ba o wi: «Pa-na á wuru ki dam, si ku yi amu mu. Á yi pa fuɔni taa jigi abam.»

⁵¹ O laan ma vu o zu naboro kum wu. O na yi ba te kuntu tun, viu kum ma da ku kwari. Ku ma tiini ku su-ba,

⁵² beɲwaanɪ Zezi na manɪ dipe dum o pa non-kogo kum yi ba di tun, ba wu ni wo-kinkagɪɪ dum kuntu kuri, We cigga kam na wu wanɪ ka zu ba wobɔɲa tun ɲwaanɪ.

⁵³ Ba ma vu ba be ba yi bube didum dum. Ba ma ja naboro kum ba ja nuɲi ba zigɪ da. Ba na yi je silu tun yiri mu Zenezareti.

⁵⁴ Ba na nuɲi naboro kum wuni tun, noɔna bam ma lwarɪ Zezi.

⁵⁵ Ba laan ma duri je sim kuntu maama ni, ba vu ba ta ba pa noɔna lwarɪ. Me maama ba na lwarɪ ni o tu da tun, ba ma kwe balu na ba jigi yazure tun ba zɪɲi gungwælu wuni ba ja vu o te.

⁵⁶ O na yæni o ve je silu maama tun, ku na yi ti-bale naa ti-kamunə, noɔna yæni ba ja yawuna mu ba nuɲi ba jeer-o yaga ni ni, yi ba loor-o si o pa-ba cwəɲə si ba dwe o goro kum ni má. Balu maama na dwe o goro kum kuntu tun deen ne yazure.

7

*Wo-digiru tilu na cɔgi noɔna tin
 (Matiyu 15:1-20)*

¹ Farizian tiinə badaara dɪ Wɛ cullu karanyɪna tiinə badonnə dɛɛn ya nuŋi Zeruzalem ba ba, ba gilimi Zezi tee nɪ.

² Ba ma na o karabiə badonnə na je ba di wɔdiu, yɪ ba wɔ sanɪ ba jɪa sɪ kɔ tɔgɪ bantɔ cullu tɪm cwəŋə.

³ Bɛŋwaanɪ Farizian tiinə bam dɪ Zwifə bam maama ba fɔgɪ ba di wɔdiu, yɪ ba wɔ sanɪ ba jɪa sɪ kɔ tɔgɪ cullu tɪlɔ ba nabaara bam na pɛ-ba tɪn.

⁴ Ba na yəni ba zɪgɪ yaga nɪ ba ba sɔŋɔ, baá kɪ na mɔ ba ma zari ba tɪtɪ sɪ ba ji lanyɪranɪ, yɪ ba laan daari ba di wɔdiu. Ba ta jɪgɪ cullu tɪdonnə zanzan ba na tɔgɪ-tɪ ba wəli da. Ba yəni ba fɔgɪ ba sɪn ba zwɪ dɪ ba kɔɔra dɪ ba luu-kambi, yɪ ba laan daari ba kɪ wɔdiu da.

⁵ Kɔ yɪ kɔntɔ ŋwaanɪ mɔ Farizian tiinə bam dɪ Wɛ cullu karanyɪna tiinə bam dɛɛn bwe Zezi ba wɪ: «Bɛɛ mɔ yɪ n karabiə bam yəni ba di wɔdiu, yɪ ba wɔ sanɪ ba jɪa nɪ dɪbam nabaara bam na pɛ dɪbam cullu tɪlɔ tɪn?»

⁶ O ma ləri-ba o wɪ: «Abam yɪ pipiri-nyɪna mɔ. Wɛ nijɔŋnu Ezayi dɛɛn jɪgɪ bɔra dɪ o na maŋɪ o ta abam taanɪ faŋa faŋa te tɪn. Kɔ pɔpɔnɪ Wɛ tɔnɔ kɔm wɔnɪ kɔ wɪ:

«Nɔɔna bantɔ zuli amɔ Wɛ dɪ ba niə mɔ,
yɪ ba wɔbɔŋa banɔwɛ dɪ amɔ.

⁷ Ba na paɪ amɔ zulə yalɔ maama tɪn yɪ kafɛ mɔ. Ba yəni ba brɪ nabiinə wɔbɔŋa cullu, yɪ ba paɪ tɪ yɪ amɔ zaasɪm dɪm mɔ.»

⁸ Kɔntɔ, abam kwe Wɛ niə yam na brɪ te tɪn á yagɪ mɔ, yɪ á daari á tɔgɪ nabiinə cullu.»

9 O daa ta ma ta dɪ ba o wɪ: «Abam yəni á vɪn Wɛ niə yam, yɪ á daari á jɪgɪ á tɪtɪ wɔbɔŋa cullu mu á tɔga.

10 Faŋa faŋa tɪn, Moyisi dɛɛn bri Wɛ ni dɪm o wɪ, nɔɔnɔ manɪ sɪ o taa zuli o nu dɪ o ko. O daa ta bri nɪ, nɔɔnɔ na ŋɔɔnɪ ta-balɔrɔ dɪ o nu naa o ko, kuntɔ tu manɪ sɪ ba gɔ-o mu.

11 Kɔ daari abam nan yəni á ja Wɛ taanɪ dɪm á gugwəli mu yɪ á wɪ, nɔɔnɔ na jɪgɪ woŋo kulɔ o ya na wó ma o zəni o nu dɪ o ko tɪn, yɪ o na tagɪ dɪ ba o wɪ, woŋo kɔm kuntɔ yɪ <Kɔriban> mu (kɔ kuri mu kɔ yɪ Wɛ nyɪm),

12 kɔ bri nɪ kuntɔ tu daa wɔ manɪ sɪ o kwe woŋo kɔm o ma zəni o nu dɪ o ko.

13 Abam na bri nɔɔna sɪ ba taa tɔgɪ á tɪtɪ cullu tɪn paɪ Wɛ taanɪ dɪm daa ba jɪgɪ kuri abam tee nɪ. Abam nan ta yəni á kɪ wo-balwaarɔ tɪntɔ donnə zanzan á wəli da.»

14 Zezi daa ta ma bəŋi nɔn-kɔgɔ kɔm sɪ ba ba o te, yɪ o ta dɪ ba o wɪ: «Abam maama cəgi lanyɪranɪ sɪ á ni a taanɪ dɪm kuri.

15 Kɔ daɪ woŋo kulɔ na tɔgɪ nɔɔnɔ ni kɔ zɔ o wɔ tɪn mu wó wanɪ kɔ cɔg-o. Kɔ yɪ woŋo kulɔ na tɔgɪ nɔɔnɔ ni kɔ nuŋi tɪn mu wó cɔg-o. [

16 Á nan fɔgɪ á cəgi a taanɪ dɪm lanyɪranɪ.]»

17 O laan ma vu o zɔ sɔŋɔ o daari nɔn-kɔgɔ kɔm pooni nɪ. O karabiə bam ma bwe-o taanɪ dɪm kuri.

18 O ma ta dɪ ba o wɪ: «Abam dɪ ba jɪgɪ wɔbɔŋa na? Á manɪ sɪ á taá ye nɪ, woŋo kulɔ maama nɔɔnɔ na wó kwe o pa kɔ tɔgɪ o ni kɔ zɔ o wɔ tɪn bá wanɪ kɔ cɔg-o.

19 Beŋwaanɪ kʊ bá wanɪ kʊ zʊ o wʊbʊŋa. Kʊ nan wʊ tu o kana yɪranɪ mʊ, yɪ o laan daari o tʊ-kʊ o yagɪ.»

Zezi dɛɛn na tagɪ cɪga kam kʊntʊ tɪn, o bri nɪ wʊdiiru maama manɪ sɪ nɔɔna taa di-tɪ.

20 O daa ta ma ta o wɪ: «Kʊ yɪ kʊlʊ na manɪ kʊ wʊ nɔɔnʊ wʊnɪ yɪ kʊ laan nunɪ tɪn mʊ cɔg-o.

21 Beŋwaanɪ kʊ yɪ nɔɔnʊ wʊbʊŋa mʊ pai o lagɪ wo-balwaarʊ kəm, kʊ na yɪ boorim wo-zɔɔna dwi maama, di ŋwɪnɪ, di nɔn-gura,

22 di wo-swənə zanzan, di pu-sɪŋa, di kamp-inə, di wo-digiru kikiə, di wʊ-gurʊ, di bɪbara di nɔn-tura, di kamunni, di jwərim.

23 Wo-balwaarʊ tɪntʊ maama nunɪ nɔɔnʊ wʊnɪ mʊ yɪ tɪ cɔg-o.»

*Kaanɪ wʊdonɪ na kɪ o wʊ-dɪdʊa di Zezi te tɪn
(Matiyu 15:21-28)*

24 Zezi dɛɛn ma nunɪ je sɪm kʊntʊ nɪ o vu Tiiri nawurə yam seeni. O maa vu o zʊ sɔŋɔ kʊdonɪ. O ma ba lagɪ sɪ nɔɔna lwarɪ nɪ o wʊra, yɪ o wʊ wanɪ o sɛgi o tɪtɪ di nɔɔna bam.

25-26 Kaanɪ wʊdonɪ maa wʊra, o na yɪ dwi-gɛ tu. Ba ya lɔg-o Siiri nɪ mʊ, je sɪlʊ yɪrɪ na yɪ Fenisi tɪn. Cicirə maa jɪgɪ o bukɔ ka yaara. O maa na ni Zezi ŋwa tɪn, o ma kɪ lɪla o vu o te, yɪ o kuni doonə o yigə nɪ o loor-o, sɪ o zəli cicirə kam o pa ka yagɪ o bukɔ wʊm yɪra.

27 Zezi ma ta dɪd-o o wɪ: «Biə bam mʊ manɪ sɪ ba da yigə ba di ba daari. Kʊ wʊ manɪ sɪ nɔɔnʊ jonɪ o biə wʊdiu o di kakuri yigə nɪ.»

28 Kaanɪ wʊm maa ləri o wɪ: «Amʊ tu, n tagɪ cɪga. Kakuri sɪlʊ nan na tigi taabulʊ kuri nɪ tɪn

wai si twe wɔdiu kɔlɔ biə bam na di yi kɔ siiri tɔga ni tin si di.»

²⁹ O laan ma ta di kaani wɔm o wi: «Nmɔ lərə yam na lana tin ŋwaani, a se n loro kɔm. Joori n vu sɔŋɔ. Cikirə kam manɔ ka yagɔ n bukɔ wɔm yira.»

³⁰ Kaani wɔm ma sunɔ o joori o vu sɔŋɔ. O ma na o bukɔ wɔm o tigi o tigə je ni, di cikirə kam nunɔ ka daar-o.

Zezi na pe zwa-kɔgɔ na yi bibaku na yazurə te tin

³¹ Zezi laan ma zanɔ o nunɔ Tiiri nawurə yam ni o da Sidɔn o kɛ. O laan ma tɔgɔ je sɔlɔ ba na bə ni Tuunɔ Fugə tin o vu o yi Galile nɔnɔ kɔm je sɔm.

³² Nɔɔnɔ ma wɔra o na yi zwa-kɔgɔ yi o warɔ o ŋɔɔnɔ lanyiranɔ. Ba ma ja-o ba vu Zezi te. Ba ma loor-o si o kwe o jɔŋa o danɔ nɔɔnɔ wɔm banɔ ni si o pa o na yazurə.

³³ Zezi ma ja-o o vu daa o yiranɔ o daari kɔgɔ kɔm. O ma kwe o nwa o turɔ nɔɔnɔ wɔm zwa ni, yi o daari o twi lileeru o ki o nɔa ni o ma dwe o dindɛlimi.

³⁴ O ma kwəni o yuu o nii wɛɛnɔ, yi o suuri. O ma ta di nɔɔnɔ wɔm o wi: «Efata», kɔ kuri mɔ Puri!

³⁵ O na tagɔ kɔntɔ tin, o zwa yam ma sunɔ ya purɔ, yi o dindɛlimi di wai di pipirə. O maa wai o ŋɔɔnɔ lanyiranɔ.

³⁶ Zezi ma kaani nɔɔna bam maama, si ba yi ta kɔlɔ na ki tin ba bri nɔɔn-nɔɔnɔ. O na kaani-ba kɔntɔ tin, mɔ ba laan fɔgɔ ba te di nɔɔna bam.

³⁷ Kɔ ma tiini kɔ sɔ balɔ maama na ni tin zanzan. Ba maa wi: «Wɔŋo kɔlɔ maama o na

ki tɪn yɪ lanyɪranɪ mʊ. O paɪ zwa-kwarʊ joori tɪ ni, yɪ mumaaru dɪ wai tɪ ɲɔɔna.»

8

Zezi na pɛ kɔ-fɔɔ di wɔdiu kʊ su te tɪn (Matiyu 15:32-39)

¹ Kantu maɲa kam nɪ kɔɔ zanzan daa ma joori kʊ gilimi daanɪ Zezi tee nɪ. Ba maa ba jɪɠi kʊlʊkʊlʊ sɪ ba di. Zezi ma bɛɲi o karabiə bam yɪ ba ba o te. O ma ta dɪ ba o wɪ:

² «Nɔɔna bantʊ ɲwanɲa jɪɠi-nɪ, dɪ ba na tu ba wʊ a tee nɪ zɪm da yatɔ yɪ ba daa ba jɪɠi wɔdiu sɪ ba di tɪn.

³ A na pɛ ba viiri yɪ ba wʊ di kʊlʊkʊlʊ, kana wʊ pa ba bɛri cwəɲə nɪ, bɛɲwaanɪ ba badaara nunɪ yigə yigə mʊ ba ba amʊ te.»

⁴ O karabiə bam ma lər-o ba wɪ: «Dí nan wʊ kɪ ta mʊ dí na wɔdiu gaa kʊntʊ wɔnɪ sɪ kʊ yɪ ba maama dim?»

⁵ O ma bwe-ba o wɪ: «Abam jɪɠi dɪpwa yagra mʊ?»

Ba ma ləri ba wɪ: «Ya yɪ yarpe mʊ.»

⁶ Zezi laan ma ta dɪ kɔɔ kʊm sɪ ba maama jɛni tɪga nɪ. O ma kwe dɪpwa yarpe yam yɪ o kɪ Wɛ le ya ɲwaanɪ. O ma ja-ya o fɔ fɔ o pa o karabiə bam, yɪ bantʊ dɪ laan jɔɲi ba ja vu ba pa nɔɔna bam.

⁷ Ba dɛɛn jɪɠi kaləɲ-bale funfun ba wəli da. Zezi ma kwe-sɪ o kɪ Wɛ le, yɪ o daari o ta dɪ o karabiə bam sɪ ba kwe sɪntʊ dɪ ba maɲɪ ba pa nɔɔna bam maama.

⁸ Ba maama ma di ba su ba daari. Ba laan ma twe cicwæru tɪlʊ na daari tɪn ba su titwarʊ tɪrpe.

⁹ Balɔ dɛɛn na di kɔntɔ tɪn yɪ baara mɔrr-tɪna mu (4.000), ku wɛli dɪ kaana dɪ biə dɪ.

Zezi laan ma pa kɔgɔ kum viiri.

¹⁰ O ma daari o vu o zu naboro dɪ o karabiə bam. Ba ma vu ba yi jəgə kalɔ yiri na yɪ Dalımanuta tɪn.

Farizian tiinə na yɪ te tɪn
(Matiyu 16:1-12)

¹¹ Farizian tiinə badonnə dɛɛn ma ba Zezi te ba ma puli ba magɪ kantɔgɔ did-o, yɪ ba lagɪ sɪ ba maŋ-o ba nii. Ba ma ta did-o, sɪ o kɪ wo-kɪnkagɪli dɪlɔ na wú brɪ-ba nɪ o dam dɪm nunjɪ Wɛ tee nɪ tɪn.

¹² O ma tiini o suuri o wɔnɪ, yɪ o ta o wɪ: «Bɛɛ mu yɪ zum nɔɔna bam lagɪ sɪ a kɪ wo-kɪnkagɪli a brɪ-ba? A lagɪ a ta cɪga mu dɪ abam sɪ, a bá kɪ wo-kɪnkagɪli a brɪ-ba.»

¹³ O na tagɪ kɔntɔ tɪn, o ma yagɪ ba te, yɪ o joori o vu o zu naboro kum sɪ ba vu ba bɛ bube didɪm dɪm.

¹⁴ Ba dɛɛn na wɔ naboro kum wɔnɪ ba maa ve ba bɛ tɪn, Zezi karabiə bam ya swe sɪ ba ja dɪpɛ ba wɛli da, dɪpɛ didɔba yiranɪ mu ba ya jɪga.

¹⁵ Zezi ma ta dɪ ba o wɪ: «Fɔgɪ-na á cɪ á tɪtɪ sɪ á yɪ pa Farizian tiinə bam dɪ Pɛ Erɔdɪ dɪ abam ba dabɪli dɪm.»

¹⁶ O na tagɪ dɪ ba kɔntɔ tɪn, ba ma ŋɔɔnɪ daanɪ ba wɪ: «Ku yɪ dɪpɛ taanɪ mu o tɛa, dí na ba jɪgɪ tɪn ŋwaanɪ.»

¹⁷ Zezi ma lwarɪ ba na jɪgɪ kulɔ ba ŋɔɔnɪ tɪn, yɪ o wɪ: «Bɛɛ mu yɪ á ŋɔɔnɪ daanɪ á wɪ, á na ba jɪgɪ dɪpɛ tɪn mu te a ŋɔɔnɪ kɔntɔ? Abam ta wɔ

lwarı We na jıgı dam te tın na? Á wubıŋa tıgı mı na?

¹⁸ Abam jıgı yıə yı ya ba nai We cıga kam. Á jıgı zwa yı á ba ni We taanı dım kuri.

¹⁹ Abam maŋı á swe a dɛɛn na kwe dıpwá yanu mı a fɔ fɔ a pa baara murr-tınu tım yı ba di na? Ba na di ba ti tın, abam twe cicwæru tım á su tıtwarı tıgra mı?»

Ba ma lər-o ba wı: «Tıtwarı fugə-tıle.»

²⁰ O daa ma bwe-ba o wı: «A daa ta na kwe dıpwá yarpe yam a fɔ fɔ a pa baara murr-tına tım yı ba dı tın, á twe cicwæru tım á su tıtwarı tıgra mı?»

Ba ma lər-o ba wı: «Tıtwarı tırpe.»

²¹ O laan ma ta dı ba o wı: «Abam nan daa ta ba ni kı kuri mı na?»

Zezi na puri lilwe yıə te tın

²² Ba dɛɛn ma vu ba yı Betısayıda. Nɔɔna badonnə ma ja lilwe ba ja vu Zezi te, yı ba loor-o sı o ma o jıŋa o dwe-o, sı o na yazurə.

²³ O ma ja lilwe wım jıŋa o vanı o ja nunı tıv kım daa. O ma twı lıleeru o kı o yıə nı, yı o danı o jıa lilwe wım baŋa nı. O laan ma bwe-o o wı: «Nımı nai woŋo na?»

²⁴ Lilwe wım ma puri o yıə o nii, yı o wı: «A nai nɔɔna mı. Ba nan nyı dı tweeru mı te yı ba veə.»

²⁵ Zezi daa ma danı o jıa nɔɔnı wım yıə nı. O laan ma fin o yıə yam, yı ya joori ya nai. O maa wai o nai woŋo maama lanyıranı.

²⁶ Zezi laan ma ta dıd-o o wı, o yɔɔrı o vu sɔŋo, sı o daa yı joori o zıv tıv kım wı.

Piyεeri tagi si Zezi yi Krisi wɔm Wε na tɔŋi tɪn mɔ

(Matiyu 16:13-20, Luki 9:18-21)

²⁷ Zezi dɪ o karabiə bam daa ma kε, ba vu ba yi Sezaari kulɔ na yi Filipi tɔv tɪn. Ba na maa ve tɪn, o ma bwe-ba o wɪ: «Nɔɔna yəni ba tε ba wɪ, amɔ yi wɔɔ mɔ?»

²⁸ Ba ma ləri ba wɪ: «Badaara tε ba wɪ, nmɔ yi Zan wɔlɔ dεen na miisi nɔɔna na wɔni tɪn mɔ. Babam dɪ maa tε ba wɪ, nmɔ yi Wε nijɔŋnu Eli mɔ. Badonnə dɪ maa tε ba wɪ, nmɔ yi faŋa faŋa Wε nijɔŋnə bam dɪdɔa mɔ.»

²⁹ O laan ma bwe-ba o wɪ: «Kɔ nan na yi abam, abam buŋi si amɔ yi wɔɔ mɔ?»

Piyεeri ma lər-o o wɪ: «Nmɔ yi Krisi wɔm Wε na tɔŋi tɪn mɔ.»

³⁰ Zezi laan ma kaanɪ-ba si ba yi ta kɔntɔ ba brɪ nɔɔn-nɔɔnɔ.

Zezi na brɪ o tɔvni na wɔ ta yi te tɪn

(Matiyu 16:21-28, Luki 9:22-27)

³¹ Kɔ na zɪgɪ kantɔ maŋa kam nɪ, Zezi ma ŋɔɔnɪ o brɪ-ba o wɪ: «Amɔ Nabiin-bu wɔm maŋi si a na yaara zanzan. Zwifə nakwa bam dɪ ba kaanɪm yigə tiinə bam dɪ ba cullu karanyɪna tiinə bam mɔ wɔ culi amɔ. Baá gɔ-nɪ, yi da yatɔ dε nɪ a laan wɔ joori a bi.»

³² O maa ŋɔɔnɪ kɔntɔ jaja o brɪ-ba. Piyεeri ma ja-o o vu daa, yi o kaan-o o wɪ, o yi taa ŋɔɔnɪ kɔntɔ don.

³³ Zezi ma guni o nii o karabiə bam seeni, yi o bagɪ Piyεeri o wɪ: «Sɔtaanɪ, ve daa a tee nɪ! Nmɔ wɔbɔŋa yam yi nabiinə nyɪm mɔ, si ya ba toɔ Wε na lagɪ te tɪn.»

³⁴ Zezi laan ma bəŋji nɔn-kɔgɔ kɔm maama dɪ o karabiə bam sɪ ba ba o te. O ma ta dɪ ba o wɪ: «Nɔɔnɔ wɔlɔ maama na lagi sɪ o taa tɔgɪ amɔ kwaga tɪn, kɔntɔ tu maŋɪ sɪ o vɪn o tɪtɪ wɔbɔŋa sɪ o sɛ yaara nɪ wɔlɔ na zɪŋɪ tɔɔn-dagara o maa ve o tɔɔnɪ jəgə te tɪn, sɪ o laan taa tɔgɪ-nɪ.

³⁵ Wɔlɔ maama nan na lagi sɪ o yɪrɪ o ŋwɪa tɪn, kɔntɔ tu wɔ ga-ka mɔ. Kɔ daari, wɔlɔ maama na sɛ sɪ o ga o ŋwɪa amɔ ŋwaanɪ dɪ Wɛ kwər-ywəŋə kam ŋwaanɪ, kɔntɔ tu wɔ na ŋwɪa Wɛ tee nɪ.

³⁶ Nɔɔnɔ nan na nɛ lɔgɔ baŋa wəənu tɪm maama, yɪ o laan na gɛ ŋwɪa Wɛ tee nɪ, bɛɛ nyɔɔrɪ mɔ o nɛa?

³⁷ Kɔlɔkɔlɔ nan tərə nɔɔnɔ na wɔ wantɪ o ma ləni o ŋwɪa Wɛ tee nɪ.

³⁸ Kɔntɔ tɪn, nɔɔnɔ wɔlɔ maama na kwari cavura amɔ ŋwaanɪ dɪ amɔ taanɪ dɪm ŋwaanɪ zɪm nɔɔna bam tɪtarɪ nɪ, ba na yɪ nɔn-balwaarɔ yɪ ba yigə tərə dɪ Wɛ tɪn, amɔ Nabiin-bu wɔm dɪ wɔ kwari kɔntɔ tu cavura, maŋa kam a na wɔ joorɪ a ba lɔgɔ baŋa dɪ a Ko Wɛ paarɪ-zulə dɪ Dɪ malesɪ sɪm tɪn.»

9

¹ O daa ta ma ta dɪ ba o wɪ: «A lagi a ta cɪga mɔ dɪ abam sɪ, nɔɔna balɔ zɪm na wɔ yo seenɪ tɪn badaara bá tɪ, yɪ baá na Wɛ paarɪ dɪm na wɔ ba nɔɔna tɪtarɪ nɪ dɪ dam te tɪn.»

*Zezi yibiyə na ləni te tɪn
(Matiyu 17:1-13, Luki 9:28-36)*

² Da yardɔ dɛɛn na kɛ tɪn, Zezi laan ma ja Pɪyɛɛrɪ dɪ Zakɪ dɪ Zan o pa ba tɔgɪ daanɪ ba vu

ba di pu-kamunu yuu. Ba wɔra ba yɔranɩ. Ba na wɔra kuntɔ tɩn, Zezi yibiyə ma ləni ba yigə nɩ.

³ O gwaarɔ tɩm ma tiini tɩ pɩrɩ parɩ parɩ yɩ tɩ nyɩna. Tɩ pɩrɩ tɩ gaaltɩ nabiinu na wɔ wani o zari o gwaarɔ o pa tɩ pɩrɩ te tɩn.

⁴ Eli dɩ Moyisi ma da ba nunji ba yigə nɩ, yɩ ba ŋɔɔnɩ dɩ Zezi.

⁵ Pɩyɛɛrɩ laan ma ta dɩ Zezi o wɩ: «Karanyɩna, dɩ na wɔ yo seeni tɩn, kɔ tiini kɔ lana kɔ pa dɩbam. Nan pa dɩ pu vwə yatɔ yo seeni, sɩ nmɔ dɩ Moyisi dɩ Eli taa zɔɔrɩ da.»

⁶ Fɔɔnɩ dɛɛn zɔ-ba zanzan. Kuntɔ ŋwaanɩ mɔ o garɩ o ŋɔɔnɩ kuntɔ doŋ.

⁷ Kunkwəɛnu laan ma ba tɩ kwəli-ba. Ba ma ni kwərə na ŋɔɔnɩ tɩ wɔnɩ ka wɩ: «Wɔntɔ mɔ yɩ amɔ bu-dɔba a na so-o dɩ a wɔ maama. Á nan taá cəgi o taanɩ lanyɔranɩ.»

⁸ Ba ma da kwəni ba nii jəgə maama, yɩ ba daa wɔ nɛ nɔɔn-nɔɔnɔ, kɔ na daɩ Zezi yɔranɩ.

⁹ Ba ma zanɩ piu kɔm yuu nɩ ba maa tuə. Zezi laan ma kaanɩ-ba o wɩ: «Yɩ pa-na nɔɔn-nɔɔnɔ lwarɩ á na nɛ kulɔ tɩn, sɩ kɔ taa ve maŋa kalɔ amɔ Nabiin-bu wɔm na wɔ ba a bi a yagɩ tɔɔnɩ tɩn.»

¹⁰ Ba ma sɛ yɩ ba ŋɔɔnɩ ba yɔranɩ ba bwe ba nii, ka bi ka yagɩ tɔɔnɩ taanɩ dɩm kuri mɔ bɛɛ.

¹¹ Ba laan ma bwe-o ba wɩ: «Wɛ cullu karanyɩna tiinə bam yəni ba tɛ ba wɩ: Eli mɔ maŋɩ sɩ o da yigə o ba, sɩ Krisi wɔm laan da kwaga. Kɔ yɩ cɩga mɔ naa vwan mɔ?»

¹² Zezi ma ləri-ba o wɩ: «Kɔ yɩ cɩga mɔ. Eli maŋɩ sɩ o da yigə o ba o kwe wɔŋo maama, sɩ Krisi wɔm laan ba. Bɛɛ nan mɔ yɩ kɔ pɔpɔnɩ

Wε tɔnɔ kɔm wɔnɩ kɩ wɩ, Nabiin-bu wɔm maŋɩ sɩ o yaari zanzan sɩ nɔɔna cul-o?

¹³ Á nan taá ye-na nɩ, Eli maŋɩ o ba, yɩ nɔɔna tiini ba bεεs-o nɩ ba wɔbɔŋa na lagi te tɩn, nɩ kɩ na maŋɩ kɩ pɔpɔnɩ o wɔŋo Wε tɔnɔ kɔm wɔnɩ te tɩn.»

*Zezi na zɛli cicirɛ bu wɔdonɟ yɩra nɩ te tɩn
(Matiyu 17:14-23, Luki 9:37-45)*

¹⁴ Zezi dɩ o karabiɛ batɔ bam laan ma joori ba vu ba yɩ o karabiɛ babam bam te. Ba ma na kɔgɔ zanzan na gilimi-ba. Wε cullu karanyɩna tiinɔ badonnɔ maa wɔra ba magɩ kantɔgɔ dɩdaani ba.

¹⁵ Kɔgɔ kɔm na nε Zezi tɩn, ba ma tiini ba yɩ yɛɛu, yɩ ba duri ba vu o te ba jɔɔn-o.

¹⁶ O ma bwe-ba o wɩ: «Bεε ŋwaanɩ mɩ á zɩgɩ á magɩ kantɔgɔ dɩ ba?»

¹⁷ Nɔɔnɩ wɔdonɟ maa wɩ kɔgɔ kɔm wɔnɩ, o ma lɛr-o o wɩ: «Karanyɩna, a ya jaani a bu mɩ a ba nmɩ te, sɩ n pa o na yazurɛ. Cicirɛ mɩ jug-o ka yaara, ka pa o wari o ŋɔɔnɩ.

¹⁸ Maŋa kalɩ ka na yɛni ka ja-o tɩn, ka yɛni ka dɩl-o ka dɩ tɩga nɩ mɩ. Lile-puŋɛ ma nuŋi o ni nɩ yɩ o dɩnɩ o yɛlɛ. O yɩra yam maama maa yɛni ya kɩ. A ma loori nmɩ karabiɛ bam sɩ ba zɛli cicirɛ kam sɩ ka yag-o, yɩ ba wɩ wantɩ.»

¹⁹ Zezi na ni kɩntɩ tɩn, o ma ta o wɩ: «Abam zɩm nɔɔna bam brɩ á ba jɩgɩ wɩ-dɩdɩba dɩ amɩ. Amɩ wú daani abam tɩtari nɩ a kɩ wɩ-zuru dɩ abam sɩ kɩ taa ve maŋa kɔɔ? Ja-na bu wɩm á ba.»

²⁰ Ba ma ja-o ba vu o te.

Cicirə kam na ne Zezi tun, ka ma su bu wum ka pa o yira sai pogi pogi. O ma tu tuga ni o bibilə. Lile-punjə maa nuji o ni ni.

²¹ Zezi ma bwe bu wum ko o wi: «Maɲa koo mu ku puli ku ki-o kontu?»

O ma lər-o o wi: «O biini ni.

²² Kuni zanzan cicirə kam yəni ka dul-o ka di mini wuni di na wuni mu, si ka gu-o. Nmu nan na wu wanti, si n duri dibam yibwənə n zəni dibam.»

²³ Zezi ma lər-o o wi: «Nmu tagi n wi, amu na wu wanti mu. Wulu maama nan na ki o wu-didwa di amu tun, kulukulu tərə We na ba wanti Di ki Di pa kontu tu.»

²⁴ Bu wum ko laan ma kaasi o wi: «A suni a jigi wu-didwa di nmu. Nan wəli-ni si a taa fogi a jiga.»

²⁵ Zezi ma na non-kogo zanzan na durə ku maa biini ba te. O laan ma bagu cicirə kam, yi o ta di ka o wi: «Nmu wulu na pai noona jiri mumaaru di zwa-kwaru tun, a te di nmu si n nuji bu wum yira ni n viiri, si n daa yi joori n yaar-o.»

²⁶ Zezi na tagi kontu tun, cicirə kam ma kaasi, yi ka tiini ka su bu wum ka pa o yira sai pogi pogi, yi ka nuji ka daar-o. Ka na yag-o tun, o ma bəri. Noona zanzan maa te ba wi: «O tigi mu.»

²⁷ Zezi laan ma ja o jija o pa o zaji weeni o zigi.

²⁸ Zezi na joori o zu digə tun, o karabiə bam ma vu o te ba yirani, yi ba bwe-o ba wi: «Beɲwaanu mu dibam wu wanti di zəli cicirə kam?»

²⁹ O ma ləri-ba o wi: «Cicirə kantu don zəlim cana. Cicirə kantu dwi wari ka zəli ku na dai di We-loro dam.»

³⁰ Ba dæen ma nuŋi jəgə kam kuntu ni ba vu ba tɔgi Galile wɔ ba kɛ. Zezi maa ba lagɪ sɪ nɔɔn-nɔɔnɔ lwarɪ ba je,

³¹ o na jɪgi o karabiə bam o brɪ tɪn ŋwaani. O maa brɪ-ba o wɪ: «Baá ja amɔ Nabiin-bu wɔm ba kɪ nɔɔna jɪŋa ni yɪ ba gɔ-nɪ. Ba nan na gɔ-nɪ, da yatɔ dɛ ni a laan wó joori a bi a yagi tɔɔnɪ.»

³² O karabiə bam ma wɔ ni o taani dɪm kuri, yɪ ba kwarɪ sɪ ba bwe-o ba nii.

*Wɔɔ mu yɪ kamunu o dwe maama?
(Matiyu 18:1-9, Luki 9:46-50, 17:1-2)*

³³ Ba ma vu ba yi Kapernawum. Ba ma zɔ sɔŋɔ. Zezi ma bwe o karabiə bam o wɪ: «Dí na wɔ cwəŋə ni dí maa biɪnɪ tɪn, á ya magɪ kantɔgɔ bɛɛ ŋwaani mu?»

³⁴ Ba maa cɪm. Bɛŋwaani, ba ya na maa biɪnɪ tɪn, ba ya magɪ kantɔgɔ daani sɪ ba nii, bantɔ wɔnɪ wɔɔ mu yɪ kamunu o dwe ba maama.

³⁵ Zezi ma jəni tɪga ni. O ma bəŋi o karabiə fugə-bale bam sɪ ba ba o te. O ma ta dɪ ba o wɪ: «Wɔɔ na lagɪ sɪ o taa yɪ yigə tu tɪn, kuntu tu manɪ sɪ o ji ba maama kwaga tu mu, sɪ o taa tɔŋɪ o pa ba maama.»

³⁶ O ma ja bu balanɔ o pa o zɪgi ba maama titari ni. O ma kwe-o o kɪ o ja-kukoro ni, yɪ o ta dɪ ba o wɪ:

³⁷ «Wɔɔ maama na nɪgi bu balanɔ kantɔ don lanyɪrani amɔ yɪri ŋwaani tɪn, kuntu tu nɪgi amɔ mu. Wɔɔ maama nan na nɪgi amɔ tɪn, kɔ dai amɔ yɪrani mu o nɪga, kɔ yɪ o nɪgi Banɔ-Wɛ dɪɔ na tɔŋɪ-nɪ tɪn dɪ mu.»

³⁸ Zan ma ta dɪ Zezi o wɪ: «Karanyɪna, dɪ ya nɛ nɔɔnɔ wɔdon na zɛli ciciri nɔɔna yɪra nɪ dɪ nmɔ yɪrɪ. O nan na daɪ dɪbam kɔgɔ kɔm wɔ nɔɔnɔ tɪn, dɪ ma kwaanɪ sɪ dɪ cɪ-o, sɪ o daa yɪ taa kɪ kɔntɔ.»

³⁹ Zezi ma lɛrɪ o wɪ: «Á ya wɔ maɲɪ sɪ á cɪ-o. Nɔɔnɔ wɔlɔ maama na tɔgɪ amɔ yɪrɪ ɲwaanɪ o kɪ wo-kɪnkagɪlɪ tɪn bá wanɪ o pipiri lɪla o ɲɔɔnɪ ta-balɔɔ o pa-nɪ.

⁴⁰ Bɛɲwaanɪ wɔlɔ maama na ba culi dɪbam tɪn yɪ dɪbam nɔɔnɔ mɔ.

⁴¹ A lagɪ a ta cɪga mɔ dɪ abam sɪ, nɔɔnɔ wɔlɔ na kwe na o pa abam sɪ á nyɔ, á na yɪ amɔ Zezi Krisi nɔɔna tɪn ɲwaanɪ, kɔntɔ tu wɔ na pɛɛrɪ Wɛ tee nɪ.

⁴² Kɔ na yɪ balɔ na kɪ ba wɔ-dɪdɔba dɪ amɔ tɪn, ba na maɲɪ ba muri nɪ bu-balwa te dɪ, nɔɔnɔ wɔlɔ na pɛ ba dɪdɔba yagɪ Wɛ cwɛɲɔ tɔgɪm tɪn, ba na lɛgɪ kandwɛ kamunu mɔ kɔntɔ tu ba nɪ ba dɪ-o nɪnɔ wɔnɪ yɪ o tɪ, kɔú ta garɪ cam dɪlɔ o na wɔ ba o na Wɛ tee nɪ tɪn.

⁴³ Nmɔ jɪɲa na lagɪ ka pa n kɪ lwarɪm, kɔ maɲɪ sɪ n go-ka mɔ n yagɪ. N na gɛ n jɪɲa, yɪ n daari n na ɲwɪa Wɛ tee nɪ, kɔntɔ garɪ nmɔ na jɪgɪ n jɪa maama yɪ n vu min-tɪɔ, mɛ na yɪ mini dɪlɔ na bá dwe maɲa dɪ maɲa tɪn. [

⁴⁴ Jɛgɔ kam kɔntɔ nɪ,
 <kanzwa wɔ ta di ba yɪra,
 yɪ ya ba fɔgɪ ya tua.
 Mini wɔ ta di-ba,
 yɪ dɪ ba fɔgɪ dɪ dweə.>]

⁴⁵ Nmɔ naga na lagɪ ka pa n kɪ lwarɪm, kɔ maɲɪ sɪ n go-ka mɔ n yagɪ. Nmɔ na yɪ na-dua yɪ n na

ηγια We tee ni, kuntu garu nmu na jigi n ne sim maama, yi ba laan di-m ba yagi min-tu ni. [

⁴⁶ Jəgə kam kuntu ni,
 <kanzwa wó ta di ba yira,
 yi ya ba fəgi ya tua.

Mini wó ta di-ba,
 yi di ba fəgi di dweə.>]

⁴⁷ Nmu yi nan na lagu di pa n ki lwarim, ku manu si n li-di n duli n yagi mu. N na jigi yi didu ya n zu We paari dum wuni, kuntu garu nmu na jigi yia yale, yi ba laan di-m ba yagi min-tu ni.

⁴⁸ Jəgə kam kuntu ni,
 <kanzwa wó ta di ba yira,
 yi ya ba fəgi ya tua.

Mini wó ta di-ba,
 yi di ba fəgi di dweə.>

⁴⁹ Nɔɔnu maama manu si We kwe mini mu DI ma man-o DI nii, si DI pa o bicari fəgi di kwe, ni ye na kwe wɔdiu te tin.

⁵⁰ Ye ywəni yi di wai di kwe wɔdiu. Ye ywəni nan na ti, n daa n bá wanu n pa di joori di ja ywəni. Pa-na á wuru taa ywəmmə da-ηwaanu, si á jəni di yazurə, ni ye na pai wɔdiu ywəmmə te tin.»

10

*Kaanu vum taanu
 (Matiyu 19:1-12, Luki 16:18)*

¹ Zezi laan ma zanu o nuji je sim kuntu ni o vu o da Zude ti-nia yam. O ma vu o be Zurdən bugə kam ni didon dum ni. Non-kəgə zanzan daa ma ba ba gilim-o. O ma ta brı-ba We cıga kam, ni o na yəni o ki te tin.

² Farizian tiinə badaara dɛɛn ma zanɪ ba vu o te si ba maŋ-o ba nii. Ba ma bwe-o ba wɪ: «Nɔɔnɔ jigi cwəŋə si o vɪn o kaanɪ na?»

³ Zezi ma ləri-ba o wɪ: «Moyisi dɛɛn pɛ abam culu kum o wɪ bɛɛ?»

⁴ Ba ma lər-o ba wɪ: «Moyisi pɛ ni, nɪ nɔɔnɔ jigi cwəŋə si o pɔpɔnɪ tɔnɔ o pa o kaanɪ, si kɔ brɪ nɪ o vɪ-o mu.»

⁵ Zezi ma ləri-ba o wɪ: «Moyisi dɛɛn pɔpɔnɪ kuntɔ o pa abam, á wɔrɔ na dana tɪn ŋwaanɪ mu.

⁶ Kɔ daari, pulim nɪ Wɛ na kɪ nabiinə tɪn, Dɪ kɪ-ba si ba taa yɪ baarɔ dɪ kaanɪ mu.

⁷ Kuntɔ ŋwaanɪ, nɔɔnɔ na di kaanɪ, o maŋɪ si o pɔɔrɪ o titɪ o nu dɪ o ko tee nɪ, si o daari o pa o dɪ o kaanɪ wɔm jəni daanɪ.

⁸ Kuntɔ wó pa ba laan ji nɔɔnɔ dɪdɔa. Ba daa dai nɔɔna bale, ba laan yɪ nɔɔnɔ dɪdɔa mu.

⁹ Wɛ na kɪ nɔɔna balɔ daanɪ tɪn, nɔɔn-nɔɔnɔ daa wɔ maŋɪ si o pɔɔrɪ-ba daanɪ.»

¹⁰ Zezi dɪ o karabiə bam laan ma joori ba vu sɔŋɔ. Ba na zɔ tɪn, ba ma bwe-o o taanɪ dɪm kuri.

¹¹ O ma ta dɪ ba o wɪ: «Nɔɔnɔ na vɪn o kaanɪ yɪ o daari o di kaanɪ wɔdon, kuntɔ tu kəm dɪm dɪ ka-bwəŋə yɪ bɪdɔɪ mu.

¹² Kaanɪ dɪ na vɪn o barɔ yɪ o vu o zɔ barɔ wɔdon, o dɪ kəm dɪm dɪ bwəŋə yɪ bɪdɔɪ mu.»

*Bu-balwa na maŋɪ dɪ Wɛ paari dɪm te tɪn
(Matiyu 19:13-15, Luki 18:15-17)*

¹³ Nɔɔna badonnə maa jaanɪ biə ba tui Zezi te si o danɪ o jɪa ba banja nɪ. O karabiə bam ma zanɪ ba bagɪ-ba si ba yɪ taa kɪ kuntɔ.

¹⁴ Zezi na ne ba na ki te tun, o banu ma zanjɩ yi o ta di ba o wi: «Yagɩ-na si biə bam taa tui amɩ te, si á yi zanjɩ á taá cu-ba. Benwaanu balu na nyɩ ni bu-balwa te tun mu manɩ si ba zu We paari dim wɔ.»

¹⁵ A lagɩ a ta cigɩ mu di abam si, noonu na wɔ se si We taa te-o ni bu-balaɲa te, o bá na cwəɲə o zu We paari dim wɔ.»

¹⁶ Zezi na tagɩ kuntu tun, o laan ma ja ja biə bam o ki o ja-kukoro ni. O ma danɩ o jia ba baɲa ni o warɩ We o pa-ba.

*Nadunə wó wani ba na ɲwɩa We tee ni na?
(Matiyu 19:16-30, Luki 18:18-30)*

¹⁷ Zezi ma zanjɩ o maa kea. Noonu wɔdonɲ ma duri o vu o yi o te. O ma kuni doonə o yigə ni yi o wi: «Karanyɩna, n yi non-ɲum. Nan bri-ni kulɩ a na wó ki, si a wantɩ a na ɲwɩa kalɩ na ba ti tun We tee ni.»

¹⁸ Zezi ma ta did-o o wi: «Benwaanu mu n bæɲi-ni ni non-ɲum? Noon-noonu tərə o na yi non-ɲum, ku na dai We DI yiranɩ.»

¹⁹ Nmu manɩ n ye We callu tum na bri kulɩ tun. Yi zanjɩ n gu noonu. Yi zanjɩ n pəni di n donɲ kaanu. Yi ɲonɩ. Yi zanjɩ n fo vwan n pa n donɲ. Yi pini n donɲ. Ta n zuli n nu di n ko.»

²⁰ Noonu wɔm ma ta did-o o wi: «Karanyɩna, ku na sɩɲɩ a biini ni tun, a manɩ a se callu tintu maama.»

²¹ Zezi ma nii-o di sono, yi o ta did-o o wi: «Ku nan ta ge woɲo didɩa mu si n ki. Ve sɔɲo n kwe woɲo kulɩ maama n na jigi tun n yəgi, si n laan kwe ti səbu kum n ma n wəli yinigə tiinə.»

Kuntu wó pa n ta n jigi jijiguru zanzan Wε-sɔŋɔ ni. Nmu na ki kuntu, si n laan ba n ta n togi-ni.»

²² Nɔɔnu wɔm na ni kuntu tin, o wɔ ma cɔgi zanzan yi o yigə nywanɪ, o jijiguru tum na tiini tu daga tin ŋwaanɪ. O ma yagi Zezi yi o viiri.

²³ Zezi laan ma pipiri o nii o karabiə bam seeni, yi o ta di ba o wɪ: «Nadunə na lagi si ba zu Wε paari dɪm wɔ, kú ta tiini ku cana ku pa-ba.»

²⁴ O karabiə bam na ni kuntu tin, ku ma su-ba. Zezi daa ta ma ta di ba o wɪ: «A biə-ba, nɔɔna na lagi si ba zu Wε paari dɪm wɔ, kú ta tiini ku cana ku pa-ba.

²⁵ Kú ta yi mwalɪ si yogondi da gar-lwe bɔɔnu di nuŋi ku dwe nadum na lagi si o zu Wε paari dɪm wɔ.»

²⁶ Zezi na tagi kuntu tin, ku ma tiini ku su o karabiə bam zanzan, yi ba tɛ daanɪ ba wɪ: «Ku nan na yi kuntu, wɔɔ mu wó wanɪ o na ŋwɪa Wε tee ni?»

²⁷ Zezi ma nii-ba yi o wɪ: «Nabiinə mu bá wanɪ ba ki, si Wε wai DI kia. Bɛŋwaanɪ Wε wai woŋo maama DI kia.»

²⁸ Pɪyɛɛɪ laan ma ta did-o o wɪ: «Nii. Dɪbam yagi dí woŋo maama mu, yi dí daari dí togi nmu.»

²⁹ Zezi ma ləri o wɪ: «A lagi a ta cɪga mu di abam si, nɔɔnu wɔlɔ maama na tagi amu ŋwaanɪ di Wε kwər-ywəŋə kam ŋwaanɪ, o yagi o sɔŋɔ naa o nu-biə naa o nu di o ko naa o biə naa o kari di tin,

³⁰ kuntu tu wó ba o na kulɔ maama o na yagi tin kuni bi mu lɔgu kuntu banɔ ni. Oó na sam di nu-biə di niinə di biə di kari, yi oó na yaara

dɪ o wɛli da. Kɔ daari maŋa kalɔ na wɔ ba tɪn, kuntu tu wɔ na ŋwɪa kalɔ na ba ti tɪn Wɛ tee ni.

³¹ Balɔ na maŋɪ ba yɪ yigə tiinə tɪn zanzan wɔ joori ba ji kwaga tiinə. Kɔ daari balɔ dɪ na maŋɪ ba yɪ kwaga tiinə tɪn zanzan wɔ ba ba ji yigə tiinə Wɛ paari dɪm wɔni.»

*Zezi daa na ŋɔɔni o tɔvni taani te tɪn
(Matiyu 20:17-19, Luki 18:31-34)*

³² Zezi dɪ nɔɔna zanzan maa zaŋɪ ba wɔ cwəŋə ni ba maa ve Zeruzalem. Zezi maa wɔ ba yigə ni o veə. O karabiə bam maa yɪ yəəu. Nɔɔna balɔ dɪ na toɔɪ ba kwaga tɪn maa fɔmma. Zezi ma bəŋɪ o karabiə fugə-bale bam daa ni, yɪ o ta o bɪɪ-ba kɔlɔ na lagɪ kɔ kɪ-o Zeruzalem ni tɪn.

³³ O maa ta dɪ ba o wɪ: «Taá ye-na, dí na maa ve Zeruzalem tɪn, dáani mu ba laan wɔ ja amɔ Nabiin-bu wɔm ba kɪ Zwifə kaanum yigə tiinə bam dɪ ba cullu karanyɪna tiinə bam jɪŋa ni. Nɔɔna bam kuntu wɔ di a taani ba wɪ, kɔ maŋɪ sɪ a ti mu, yɪ ba daari ba kɪ-nɪ dwi-ge tiinə bam jɪŋa ni.

³⁴ Baá yáali-nɪ ba mwanɪ, yɪ ba daari ba twɪ lileeru ba yagɪ a yɪra ni. Baá magɪ-nɪ dɪ balaara, yɪ ba laan daari ba gɔ-nɪ. Da yatɔ de ni a nan wɔ joori a bi a yagɪ tɔvni.»

*Zezi cwəŋə kam na jigɪ yaara te tɪn
(Matiyu 20:20-28)*

³⁵ Zakɪ dɪ Zan balɔ na yɪ Zebede biə tɪn dɛɛn ma vu Zezi te ba ta did-o ba wɪ: «Karanyɪna, popo, kɪ wɔŋo kɔlɔ dí na lagɪ tɪn n pa dɪbam.»

³⁶ Zezi ma bwe-ba o wɪ: «Á lagɪ sɪ a kɪ bɛɛ mu a pa abam?»

³⁷ Ba ma lər-o ba wɪ: «Nmɔ na tu n ba n di n paarɪ dɪm, sɪ n pa dɪbam dɪdɔa jəni n jazɪm nɪ sɪ dɪdɔa jəni n jagwiə nɪ.»

³⁸ Zezi ma ta dɪ ba o wɪ: «Abam tɪtɪ yəri á na loori kɔlɔ tɪn. Abam wó wantɪ á tɔgɪ á yaarɪ, nɪ amɔ na lagɪ a ba a na yaara yalɔ tɪn na? Á wó wantɪ á yaarɪ á tɪ, nɪ a na lagɪ a yaarɪ a tɪ te tɪn na?»

³⁹ Ba ma lər-o ba wɪ: «Ɛɛn, dɪ wó wantɪ.»

Zezi laan ma ta dɪ ba o wɪ: «Kɔ yɪ cɪga, abam nan wó sɪnɪ á tɔgɪ á yaarɪ amɔ yaara yam donj.

⁴⁰ Kɔ nan daɪ amɔ mu manɪ sɪ a kuri wɔlɔ na wó jəni a jazɪm nɪ naa a jagwiə nɪ tɪn. Kɔ yɪ Baŋa-Wɛ mu manɪ Dɪ tɪŋi je sɪm kɔntɔ, sɪ Dɪ pa balɔ na wó jəni da tɪn.»

⁴¹ O karabiə fugə kam na tu ba lwarɪ ba donnə bale bam na loori kɔlɔ Zezi tee nɪ tɪn, ba bana ma tiini ya zaŋɪ dɪ Zakɪ dɪ Zan.

⁴² Zezi laan ma bəŋi ba maama, yɪ o ta dɪ ba o wɪ: «Abam nan manɪ á ye nɪ lɔgɔ baŋa pwa kɪ dam mu dɪ ba nɔɔna, yɪ ba dɪdɛera di dam ba baŋa nɪ.

⁴³ Kɔ nan na yɪ abam, kɔ wɔ manɪ sɪ kɔ taa yɪ kɔntɔ donj abam tɪtarɪ nɪ. Bɛŋwaanɪ, abam wɔlɔ na lagɪ sɪ o ji nɔn-kamunu á wɔnɪ tɪn, kɔntɔ tu manɪ sɪ o ji abam maama tɪntɔŋnɔ mu.

⁴⁴ Wɔlɔ na lagɪ sɪ o ji abam yigə tu tɪn, kɔntɔ tu manɪ sɪ o ji abam maama gambiaa.

⁴⁵ Bɛŋwaanɪ amɔ Nabiin-bu wɔm wɔ tu sɪ nɔɔna tɔŋɪ ba pa-nɪ. Amɔ nan tu sɪ a tɔŋɪ a pa

nɔɔna mu, si a daari a kwe a nɔɔna a ma lani
nɔɔna zanzan nɔɔna We tee ni.»

*Zezi na pe lilwe yiə puri te tin
(Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43)*

⁴⁶ Zezi di o karabiə bam ma vu ba yi tuɔ kuɔɔn,
ku yiri mu Zeriko. Ba ma toɔɔ da ba nuɔi ba maa
kea. Ba na maa ke tin, non-koɔɔ maa toɔɔ-ba.
Nɔɔnu wuɔɔn maa wura o na yi lilwe. O yiri mu
Batime, o ko mu yi Time. O maa je cwəŋə kam
ni ni yi o loorə.

⁴⁷ O ma lwaru ni ku yi Nazareti tu Zezi mu
toɔɔ daani o maa kea. O laan ma puli o kaasi
bana bana o wɔ: «Zezi, Pe Davidi dwi tu, duri a
yibwəŋə!»

⁴⁸ Nɔɔna zanzan ma bag-o si o pu o ni. O laan
ma tiini o kaasi zanzan yi o wɔ: «Pe Davidi dwi
tu, duri a yibwəŋə!»

⁴⁹ Zezi laan ma zigi yi o ta o wɔ, ba bəŋ-o si
o ba. Ba ma bəŋ-o, yi ba ta did-o ba wɔ: «Ku
wɔɔpolo, si n zani wɔɔni, si o bə-m o wɔ n ba.»

⁵⁰ Lilwe wum ma da pusi o goɔɔ o yagi, yi o
zani lila o vu o yi Zezi te.

⁵¹ Zezi ma bwe-o o wɔ: «Nmɔ lagi si a ki bɛɛ
mu a pa-m?»

O ma leri o wɔ: «Karanyina, a lagi si a joori a
taa nai mu.»

⁵² Zezi ma ta did-o o wɔ: «Nan ve, nmɔ na ku
n wɔ-didba di amɔ te tin mu pe n na yazurə.»

Zezi na tagi kuntu bidwi bana ni tin, mu lilwe
wum yiə joori ya nai. O maa toɔɔ Zezi kwaga
cwəŋə kam ni.

11

*Zezi na zv Zeruzalem yi nɔɔna zul-o te tin
(Matiyu 21:1-11, Luki 19:28-40, Zan 12:12-19)*

¹ Zezi dɪ o karabiə bam dɛɛn ma vu ba twe Zeruzalem. Ba ma vu ba yi ti-balwa bale, ba yiri mu Betifaazi dɪ Betani. Je sum kuntu wu Olivi piu kum saɲa ni mu. Zezi ma li o karabiə bam bale o tɔɲɪ,

² yi o ta dɪ ba o wɪ: «Ve-na á vu á zv tiv kulu na wu abam yigə ni tin. Á na zv tiv kum wɔni, á wɔ na bɪna-pɔla na ləgi da, yi nɔɔn-nɔɔnu daa ta wu diini ka baɲa. Ve-na á bwəli-ka á ja ba á pa-nɪ.

³ Nɔɔnu na bwe abam ni: «Bɛɛ mu yi á bwəli-ka?», si á ta did-o ni: «Ku yi dí Yuutu wɔm mu laga. Oó joori o pa ka ba lele.» »

⁴ Ba ma zaɲɪ ba vu si ba nii. Ba na yi tiv kum wu tin, ba ma sɪni ba na bɪna-pɔla cwəɲə ni ni. Ka ləgi sɔɲɔ kudonɲ ni ni. Ba ma vu ba bwəli-ka.

⁵ Nɔɔna badonnə maa zɪgɪ da. Ba ma bwe Zezi karabiə bam ba wɪ: «Bɛɛ mu yi á lagɪ á bwəli bɪna-pɔla kam?»»

⁶ Ba ma ləri-ba ni Zezi na maɲɪ o ta te tin. Nɔɔna bam ma sɛ.

⁷ Ba ma ja bɪna-pɔla kam ba ja vu ba yi Zezi te. Ba laan ma kwe ba gwaaru ba danɪ ka baɲa ni. Zezi ma di ka baɲa, yi ba ve ba maa kea.

⁸ Ba na maa ke tin, nɔɔna zanzan ma zul-o ba kwe ba gwaaru ba lwarɪ cwəɲə kam yuu ni, si Zezi ba o tɔgɪ ti baɲa o ke. Nɔɔna badaara ma vu ba go tweeru ne dɪ vɔɔru ba dɪ cwəɲə yuu ni, si o tɔgɪ ti baɲa o ke.

⁹ Nɔɔna balu na wu o yigə ni di o kwaga ni ba ve tin maa tooli ba wi:

«Ozaana! Zulə taa wu We tee ni!

Zuli-na wulu na tu di Yuutu We yiri nwaani tin.

¹⁰ Zuli-na wulu na wu ta te o nɔɔna,

nɔɔnɔɔni dibam ko Davidi deen na jigi paari te tin.

Ozaana! Zulə taa wu Baŋa-We tee ni!»

¹¹ Zezi ma vu o zu Zeruzalem tiv kum wu. O ma vu o yi We-di-kamunu kum o zu ku wu. O ma kaagi o nii wəənu tum maama na yi te. We na lagi di zu tin, o ma joori o nunji tiv kum wuni, o togi di o karabiə fugə-bale bam o vu Betani.

Zezi na sooli kapuru te tin

(Matiyu 21:18-19)

¹² Tɔga na puri tin, ba ma zaŋi Betani ni si ba joori Zeruzalem. Kana maa jigi Zezi.

¹³ Ba na maa ve tin, o ma tuli o na kapuru. Ku deen li di vɔɔru mu. O ma vu si o nii moola wura na si o di. O na yi da tin, o ma wu ne kulukulu, ku na wu yi ku lərim maŋa tin nwaani.

¹⁴ O laan ma ta di kapuru kum o wi: «Nɔɔn-nɔɔnu daa ba na moola nmu yuu ni o di.»

O karabiə bam ma ni o na tagi kulu tin.

Zezi na zali pipimpiinə We-di-kamunu kum wuni te tin

(Matiyu 21:12-17, Luki 19:45-48, Zan 2:13-22)

¹⁵ Ba ma vu ba yi Zeruzalem. Zezi ma vu o zu We-di-kamunu kum wu. O ma na nɔɔna na wu ka kunkolo kum ni ba pipiə. O ma zali-ba o pa ba nunji. O ma vu o ja səbu-lənnə bam taabulu tum o pipiri o pu tɔga ni, o pa ba səbiə bam jagi.

O ma daari o yigi yitunnu tɩɩ nɔɔna badonnɔ na je da ba yɔgi kunkwɛn-pulɔ tɩn o dɩ tɩga nɩ.

¹⁶ O ma wɔ sɛ sɩ nɔɔna taa zɩɩ ba zɩla ba tɔgi kunkɔlɔ kɔm wɔ ba kea.

¹⁷ O ma brɩ nɔɔna bam o wɩ: «Kɔ pɔpɔnɩ Wɛ tɔnɔ kɔm wɔnɩ nɩ, Wɛ mɔ wɩ: <Amɔ digɔ kantɔ manɩ sɩ ka taa yɩ jɔgɔ kalɔ lɔgɔ banɔ dwi tiinɔ maama na wɔ ta tui ba warɩ amɔ da tɩn mɔ.> Abam nan pɛ ka ji nɔwɩna joro jɔgɔ.»

¹⁸ Zwifɔ kaanɩm yigɔ tiinɔ bam dɩ ba cullu karanyɩna tiinɔ bam ma ni Zezi na tagɩ kulɔ tɩn. Ba laan ma beeri cwɛɲɔ sɩ ba gɔ-o. Ba ma kwarɩ fɔɔnɩ dɩd-o, o zaasɩm dɩm na sɔ nɔn-kɔgɔ kɔm maama tɩn nɔwɩna.

¹⁹ Tɩga na lagɩ ka yɩ tɩn, Zezi dɩ o karabiɔ bam ma nunɩ tɩɩ kɔm wɔnɩ.

*Zezi nɔɔnɩ kapɔrɔ kulɔ na kɔgi tɩn taanɩ
(Matiyu 21:20-22)*

²⁰ Tɩga na pɔɔrɩ tɩn, ba ma daa zanɩ ba maa kea. Ba ma na kapɔrɔ kɔm na kɔga, dɩ kɔ bɔnnɔ maama.

²¹ Pɩyɛɛrɩ ma guli Zezi ya na tagɩ te tɩn. O ma ta dɩ Zezi o wɩ: «Karanyɩna, nii kapɔrɔ kɔm nmɔ diin na sɔɔlɩ tɩn, kɔ kɔga.»

²² Zezi ma ta dɩ ba o wɩ: «Fɔgi-na á kɩ á wɔ-dɩdɩba dɩ Wɛ.

²³ A lagɩ a ta cɩga mɔ dɩ abam sɩ, abam wɔlɔ na tagɩ dɩ piu kamunu kɔntɔ nɩ, kɔ gɔ kɔ na zɩgi mɛ tɩn kɔ vu kɔ tɩ nɩnɩ kɔm wɔnɩ, Wɛ wɔ pa kɔ kɩ. Nmɔ na jɩgi wɔ-dɩdɩba nɩ nmɔ na tagɩ kulɔ tɩn wɔ sɩnɩ kɔ kɩ, yɩ n ba jɩgi bɔbwea, Wɛ wɔ pa kɔ kɩ.

³² Kɔ daari, dí bá wani dí ta ni kɔ yi nabiinɔ mu pɛ-o cwɛŋɔ.» Ba tagi kuntu, beɲwaani ba kwari fɔɔni di nɔɔna bam, di ba maama na sɛ ni Zan suni o yi Wɛ nijoŋnu tin.

³³ Kuntu ɲwaani mu ba lɛri Zezi ba wi: «Dí yɛri wɔɔɔ na pɛ Zan cwɛŋɔ tin.»

Zezi di ma ta di ba o wi: «Kɔ na yi kuntu, amɔ di nan bá ta wɔɔɔ na pɛ amɔ ni si a taa tɔŋi tin.»

12

Nɔɔnu di o gaari mumaŋa (Matiyu 21:33-46, Luki 20:9-19)

¹ Zezi ma maŋi mumaŋa o bri nɔɔna bam o wi: «Nɔɔnu wɔɔɔŋ mu wɔra. O ma zaŋi o ci gaari, yi o daari o jɛri tweeru tilɔ yiri na yi vinyɔ tin di wɔni. O ma daari o kɔ goŋo ti-dia je ni, si o na gwɛri tweeru biɔ bam, si o ki dɔani o nɔ o kan ti na bam. O ma daari o cwi dapala si nɔɔnu taa je da o yiri gaari dim. O na fɔgi o ci-di kuntu tin, o laan ma kwe nɔɔna o yagi da si ba taa tɔŋa, yi o daari o nuŋi o vu cwɛŋɔ.

² Tweeru biɔ bam gwɛrim maŋa na yi tin, o ma tɔŋi o tintɔŋnu si o vu nɔɔna balɔ na nii o gaari dim baŋa ni tin te, si ba cɛ o tɛri ba pa-o.

³ Tintɔŋnu wɔm na yi ba te tin, ba ma ja-o ba magi, yi ba daari ba pa o viiri di ji-kɔri.

⁴ Nɔɔnu wɔm daa ma tɔŋi o tintɔŋnu wɔɔɔŋ. O na yi ba te tin, ba ma magi o yuu ba kaari yi ba twi-o.

⁵ O daa ta ma tɔŋi o tintɔŋnu wɔɔɔŋ o wɛli da. Wuntu na yi ba te tin, ba ma mag-o ba gv. Nɔɔnu wɔm ta ma tɔŋi o tintɔŋna zanzan nɔɔna

bam tee ni, yi ba magi ba badonnə, ba daari ba gu ba badaara.

⁶ Ku laan ma daari o titi bu wulu o na so-o zanzan tin yirani. O ma tun-o ba tee ni o ma kweeli, yi o buhi si, baá nigí wuntu.

⁷ Noona bam na ne-o tin, ba maa nooni daani ba wi: <Mu gaari dim tu bu, wuntu mu lagi o ba o taa te o ko wum wəənu tum. Nan pa-na dí gu-o, si dí daari dí taá te o wəənu tum.>

⁸ Ba laan ma gu-o, yi ba daari ba van-o ba ja nunji gaari dim wuni ba yagi.

⁹ Kuntu tin, gaari dim tu wum laan wú ki noona bam kuntu tita mu? O manji si o ba o gu-ba mu, si o daari gaari dim o pa noona badonnə si ba taa niə.

¹⁰⁻¹¹ Ku pupuni We tɔnɔ kum wuni ku wi:

<Kandwe dilu lwara na vin tin laan mu joori di ba di ji kandwe dilu na pai soŋɔ kum dana tin.

Baŋa-We na ki te tin mu kuntu,

yi ku yi wo-kamunu ku pa dibam.>

Abam manji á wu karimi kuntu na?»

¹² Zwifə yigə tiinə bam na ni kuntu tin, ba ma lwaru ni o manji mumanji dim bantu njwaani mu. Ba laan maa beeri cwəŋə si ba ja-o. Ba maa wari, ba na kwari fɔuni di non-kɔgɔ kum tin njwaani. Ba ma yag-o, yi ba daari ba viiri.

Zwifə bam na bwe Zezi lampoo njwum wonjo te tin

(Matiyu 22:15-22, Luki 20:20-26)

¹³ Zwifə bam dɛɛn ma li Farizian tiinə badonnə di Pe Erodi kwaga noona badonnə si ba vu Zezi

te. Ba maa lagɪ sɪ ba pa o ŋɔɔnɪ o tusi, sɪ ba wanɪ ba ja-o.

¹⁴ Ba ma yi o te, yi ba ta dɪd-o ba wɪ: «Karanyɪna, dɪ ye nɪ nmɔ yi cɪga tu mɔ. Nmɔ yigə tərə dɪ nɔɔna na bɔŋɪ kɔlɔ ba pa nmɔ tɪn, nmɔ nan ba kuri nɔɔna daanɪ. Nmɔ nan yəni n brɪ nɔɔna Wɛ cwəŋə dɪ cɪga mɔ. Dɪ lagɪ dɪ bwe dɪ nii, dɪbam Zwifə bam culu pɛ ni sɪ dɪ ŋwɪ lampoo dɪ pa lɔgɔ kɔm pa-farɔ wɔm naa kɔ wɔ maŋɪ? Dɪ maŋɪ sɪ dɪ ŋwɪ naa dɪ wɔ maŋɪ sɪ dɪ ŋwɪ?»

¹⁵ Zezi nan maŋɪ o ye ba na yi pipiri-nyɪna te tɪn. O ma ta dɪ ba o wɪ: «Bɛɛ nan mɔ yi á lagɪ sɪ á maŋɪ-nɪ á nii? Ja-na səbu-dalɪ dɪdɔa á ba sɪ a nii.»

¹⁶ Ba ma lɪ səbu-dalɪ dɪm ba brɪ-o. O ma nii yi o bwe-ba o wɪ: «Wɔɔ nyɪnyɔgɔ dɪ o yɪrɪ mɔ pɔpɔnɪ dɪ baŋa nɪ?»

Ba ma lər-o ba wɪ: «Kɔ yi pa-farɔ wɔm mɔ.»

¹⁷ Zezi laan ma ta dɪ ba o wɪ: «Kɔ lamma. Á nan taá ŋwɪ kɔlɔ na yi pa-farɔ wɔm nyɪm tɪn á pa-o, sɪ á daari á taá paɪ Wɛ kɔlɔ dɪ na yi Dɪ nyɪm tɪn.»

O na ləri-ba kɔntɔ tɪn, kɔ ma sɔ-ba zanzan.

Ba na bwe Zezi twa biim woŋo te tɪn

(Matiyu 22:23-33, Luki 20:27-40)

¹⁸ Sadusian tiinə badonnə dɛɛn ma zanɪ ba vu Zezi te. Bantɔ mɔ brɪ ba wɪ, nɔɔnɔ na tɪga, o daa bá joori o bi.

¹⁹ Ba ma vu ba ta dɪ Zezi ba wɪ: «Karanyɪna, Moyisi dɛɛn na pɔpɔnɪ kɔlɔ o tɪŋɪ o pa dɪbam tɪn, kɔ brɪ nɪ, nɔɔnɔ nu-bu na tɪga yi o daari o

kaani, ba na wu luɣi biə daani, tu wum curu mu manɣi si o di kaani wum si ba wani ba lu biə o nu-bu wulu na tigi tin nwaani.

²⁰ Kuntu, nu-biə barpe ya mu wura. Ba didu ma di kaani, yi o ti o daar-o, yi o wu luɣi bu.

²¹ Wulu na sanɣi tin laan ma di kadəm wum. O di ma ti o daari kaani wum, yi ba di wu luɣi bu. Batɔ tu wum di daa ma di-o.

²² Ba maama barpe di kaani wum, yi ba wu luɣi bu did-o. Ba maama na tigi tin, kaani wum di laan ma ti.

²³ Ba maama barpe na di kaani wum tin, ba laan na tu ba bi ba yagi tɔɔni, bantu wɔɔ mu wɔ ta te kaani wum?»

²⁴ Zezi ma ləri-ba o wi: «Abam tiini á tusi mu. Abam wu lwarɣi We tɔɔɔ kum zaasim dim kuri, yi á ta yəri We dam dim na yi te tin. Á wu tusi ciga na?»

²⁵ Noona na tu ba bi ba yagi tɔɔni, ba lagɣi ba taa nyɣi di We malesɣi sim na yi te tin mu, ba ba di kaana, kaana di nan ba zuɔri banna di.

²⁶ Ku nan na yi twa biim dim di, Moyisi na puɔɔni kulɔ tin bri ni noona wɔ sim ba bi. Abam manɣi á wu karɣi kulɔ We na tagɣi di Moyisi DI na bri DI titi did-o sabari puɔu kum wɔni maɣa kalɔ tin na? We deen tagɣi DI wi: «Amu yi Abraham We, di Yizaki We, di Zakɔbi We mu.»

²⁷ Ku bri ni bantu daa ta jigi nwa mu We tee ni, beɣwaani Baɣa-We yi nanɣuna We mu, si DI dai twa We. Mu ku kuri á tiini á tusi di á na buɣi te tin.»

*Wε niə yam wɔnɪ dɔɔ mɔ yɪ kamunu dɪ dwe?
(Matiyu 22:34-40, Luki 10:25-28)*

²⁸ Ba na wɔra ba ŋɔɔnɪ kɔntɔ tɪn, Wε cullu karanyɪna tu wɔdon ma yi ba te, yɪ o ni ba taanɪ dɪm. O ma lwarɪ nɪ Zezi tiini o kwaanɪ dɪ o na lɛri Sadusian tiinɛ bam te tɪn. O laan ma twɛ Zezi te, yɪ o bwe o wɪ: «Wε niə yam maama wɔnɪ dɔɔ mɔ yɪ kamunu dɪ dwe?»

²⁹ Zezi ma lɛr-o o wɪ: «Wε ni dɪlɔ na yɪ kamunu dɪ dwe ya maama tɪn mɔ tɪntɔ: <Yisɪrayɛlɪ tiinɛ-ba, cɛgi-na. Yuutu Baŋa-Wε mɔ yɪ dɪbam Yuutu dɪdɔa mɔ. >

³⁰ Ta n soe n Yuutu Baŋa-Wε dɪ n bɪcarɪ maama, dɪ n wɔ maama, dɪ n wɔbɔŋa maama, dɪ n dam maama.>

³¹ Wε ni dɪlɔ na saŋɪ tɪn mɔ tɪntɔ: <Ta n soe n donɪ nɪ n tɪtɪ te.> Wε ni dɪdonɪ daa tɛrɛ dɪ na yɪ kamunu dɪ dwe niə yantɔ yale.»

³² Wε cullu karanyɪna tu wɔm ma ta dɪ Zezi o wɪ: «Karanyɪna, n tagɪ cɪga. Nmɔ na tagɪ n wɪ, Wε dɪdɔa yɪranɪ mɔ wɔra yɪ Dɪ donɪ daa tɛrɛ tɪn, kɔ yɪ cɪga mɔ.

³³ Kɔ maŋɪ sɪ dɪ taá soe Wε dɪ dɪ wɔ maama, dɪ dɪ wɔbɔŋa maama, dɪ dɪ dam maama, sɪ dɪ daari dɪ taá soe dɪ donnɛ nɪ dɪ tɪtɪ te. Dɪ na kɪ kɔntɔ, dɪ kɪ lanyɪranɪ kɔ dwe dɪ na mɛ vara naa wɔŋo kɔlɔ maama dɪ ma kaanɪ-Dɪ.»

³⁴ Zezi na nɛ nɪ o lɛri taanɪ dɪm lanyɪranɪ dɪ wɔbɔŋ-ŋɔna tɪn, o ma ta dɪd-o o wɪ: «Nmɔ batwarɪ dɪ Wε paari dɪm.»

Kɔ na zɪgɪ maŋa kam kɔntɔ nɪ, nɔɔn-nɔɔnɔ daa maa kwarɪ sɪ o bwe-o taanɪ.

*Krisi wɔm Wɛ na tɔŋi tɔn yɪ Davidi Yuutu mu
(Matiyu 22:41-46, Luki 20:41-44)*

³⁵ Zezi dɛɛn maa wɔ Wɛ-di-kamunu kɔm nɪ o brɪ nɔɔna, yɪ o ta o wɪ: «Wɛ cullu karanyɪna tiinɔ bam yɛni ba brɪ nɪ, Krisi wɔm Wɛ na tɔŋi tɔn yɪ Pɛ Davidi dwi tu mu. Kɔ nan wɔ wani kɔ taa yɪ kɔntɔ na?»

³⁶ Wɛ Joro kɔm dɛɛn pɛ Davidi titɪ ta o wɪ:
<Yuutu Baŋa-Wɛ tagɪ dɪ a Yuutu DI wɪ:
Ba n jɛni amɔ jazɪm nɪ,
sɪ a laan kɪ nmɔ dɔna maama n nɛ kuri nɪ.>

³⁷ Davidi titɪ nan na sɪnɪ o bɛŋi Krisi wɔm o wɪ o Yuutu tɔn, dɪbam nan daa wɔ kɪ ta mu dɪ bɛŋ-o nɪ Davidi naa daga?»

Zezi na brɪ Wɛ cɪga kam kɔntɔ tɔn, kɔ ma pa nɔn-kɔgɔ kulɔ na je kɔ cɛgi tɔn wɔ poli zanzan.

*Zezi kaani nɔɔna, sɪ ba yɪ lwani cullu
karanyɪna tiinɔ bam
(Matiyu 23:1-36, Luki 20:45-47)*

³⁸ O daa ta ma brɪ-ba yɪ o wɪ: «Taá yɪrɪ-na á titɪ dɪ cullu karanyɪna tiinɔ bam. Bantɔ soe sɪ ba taa zɔɔrɪ gwar-dɪdwaaru, sɪ ba taa beerɛ yɪ nɔɔna nii-ba. Ba na ve yaga, ba lagɪ sɪ nɔɔna maama taa tui ba zuli-ba mu.

³⁹ Ba na yɛni ba zɔ ba Wɛ-di sɪm, ba lagɪ je-kamunnu mu sɪ ba taa je yigɛ nɪ. Ba na ve nɔɔnɔ sɔŋɔ sɪ ba di candiɔ, kɔ yɪ je-ŋɔŋa jɛgɛ nɪ mu ba lagɪ sɪ ba taa je da.

⁴⁰ Ba maa yɛni ba ganɪ kadɛnɔ ba jɔŋi kulɔ maama ba na jɪgɪ tɔn, yɪ ba kwɛri ba loori Wɛ dɪ bitar-dɪdwaaru, sɪ kɔ taa nyɪ nɪ ba yɪ nɔn-ŋɔna mu te. Wɛ wɔ tiini DI pa bantɔ na cam kɔ ja gaali.»

Kadəm na pε Wε pεeri te tɪn
(Luki 21:1-4)

⁴¹ Zezi ma vu o jəni Wε-di-kamunu kum wɔni, jəgə kalɔ daka na zɪgɪ da yɪ nɔɔna dɪ Wε pεera ka wɔni tɪn tɪkəri ni. O maa je o nii nɔɔna bam na ve ba dɪ ba səbiə ka wɔni te tɪn. Nadunə zanzan ma ba ba dɪ səbu zanzan ka wɔni.

⁴² Kadəm wɔdoŋ na yɪ yinigə tu tɪn ma ja səbu-dal-balwa bale, o ja vu o dɪ da.

⁴³ Zezi na nε kɔntu tɪn, o ma bəŋi o karabiə bam, yɪ o ta dɪ ba o wɪ: «A lagɪ a ta cɪga mu dɪ abam sɪ, kadəm wɔntu na yɪ yinigə tu tɪn, o dɪ səbu kɔ dwəni nɔɔna balɔ maama na dɪ da tɪn.

⁴⁴ Bantu maama lɪ ba daari səbiə mu tata. Kadəm wɔm nan yɪ yinigə tu mu, yɪ o kwe woŋo kulɔ maama o na jɪgɪ sɪ o ma yəgi o ni-wɔdiu tɪn o dɪ da.»

13

Lεεrv na wó ba lɔvɔ baŋa te tɪn
(Matiyu 24:1-28, Luki 21:5-24)

¹ Zezi laan ma zanɪ o nuŋi Wε-di-kamunu kum wɔni. O na maa kε tɪn, o karabiə bam dɪdɔba ma ta dɪd-o o wɪ: «Karanyɪna, nii kandwa yantu ba na mε ba lɔ digə kam tɪn na lana te. Nii ka lɔɔm dɪm na dana te.»

² Zezi ma lər-o o wɪ: «Nmɔ wɔ nε ka na daga te tɪn na? Ka maama nan wó ba ka tɔ tɪga ni ka cɔgi. Kandwε daa bá danɪ dɪ doŋ baŋa ni.»

³ Zezi dεen ma vu o jəni Olivi piu kum yuu ni, yɪ o tɔltɔ o na Wε-di-kamunu kum o yigə ni. O na je kɔntu tɪn, Pɪyεeri dɪ Zakɪ dɪ Zan dɪ Andre yɪranɪ ma vu o te, yɪ ba bwe-o ba wɪ:

⁴ «Maŋa koo mu We-digə kam wó ba ka cogi kuntu? Bee mu lagi ku ki maana ku bri dibam, si dí lwaru ni wəənu tintu maama lagi ti ki?»

⁵ Zezi ma ləri-ba o wi: «Á fəgi á ci á titi, si á yi pa noon-noonu ganu abam.

⁶ Beŋwaani noona zanzan wó ba abam te, yi baá ma amu yiri ba ma ganu abam ba wi, bantu diduwa diduwa mu yi Krisi wóm We na tuni tin, yi baá ganu noona zanzan.

⁷ Á wó ba á na tigurə na wu abam tuni dim ni, yi á kwəri á ni ka ŋwa tuni dilu na banwe tin ni. Á nan na ni kuntu, si á yi pa fooni zu abam. Wəənu tum kuntu maŋi si ti ki mu, yi ku ta dau lugu tiim maŋa.

⁸ Dwi wó zaŋi di ki jara di dwi didon, yi tuu di ku don wó zaŋi ti magi jara. Tiga di wó sisiŋi je sidonnə ni, yi kana di wó ba ka taa wu je zanzan ni. Yaara yam kuntu maama nan nyi di kaani na siŋi o vri pugə yi ka wəe yi cam daa ta wu kwaga ni te tin mu.

⁹ Á fəgi á ci á titi, si noona wó ja abam ba vu ba saŋi saruya-dirə nakwa tee ni. Ba ta wó ja abam ba magi ba We-di sum woni. Baá ja abam ba vu ba saŋi didera di pwa tee ni, abam na togi amu tin ŋwaani. Kuntu mu wó pa á wani á bri-ba We cigə kam.

¹⁰ Ku nan fin mu si ba da yigə ba tooli We kwər-ywəŋə kam ba bri dwi maama tiinə, si wono maama tiim laan yi.

¹¹ Ba na jaani abam ba vu ba saŋi, si á yi taá liə di á na wó ta kulb tin. Á na wó taá zigi ba yigə ni maŋa kalb tin, si á laan ŋooni kulb We na

wó pa abam tɪn. Kɔ daɪ abam tɪtɪ mʊ wó ŋɔɔnɪ, kʊ yɪ Wɛ Joro kʊm mʊ wó pa abam kʊlʊ á na wó ŋɔɔnɪ tɪn.

¹² Nɔɔna badonnə wó ja ba tɪtɪ cʊrrʊ ba kɪ nɔɔna jɪa nɪ sɪ ba gʊ-ba. Kwə dɪ wó kɪ ba biə kʊntʊ dɔŋ. Biə dɪ wó zanɪ ba pa ba ja ba niinə dɪ ba kwə ba gʊ.

¹³ Nɔɔna maama wó ta culi abam, á na yɪ a nɔɔna tɪn ŋwaanɪ. Wʊlʊ maama nan na kɪ pu-dɪa o zɪgɪ kəŋkəŋ sɪ kʊ vu kʊ yɪ kweelim tɪn, Wɛ wó vrɪ kʊntʊ tu ŋwɪa.

¹⁴ Abam nan wó ba á na wo-lɔŋɔ kʊlʊ na yɪ cɔgɪnʊ tɪn na wó ba kʊ zɪgɪ jəgə kalʊ na wʊ maŋɪ sɪ kʊ taa zɪgɪ da tɪn.» (A tɛ abam sɪ wʊlʊ na karɪmɪ tɪn, sɪ o kwaanɪ o ni kʊ kuri lanyɪranɪ.)

«Abam na nɛ wo-lɔŋɔ kʊm kʊntʊ, sɪ abam balʊ na zʊʊrɪ Zude nɪ tɪn kɪ lɪla á nunɪ á duri á vu pweeru yum á səgi da.

¹⁵ Nɔɔnʊ nan na wʊ nayuu nɪ, o daa yɪ tu o zʊ digə sɪ o kwe kʊlʊkʊlʊ.

¹⁶ Nɔɔnʊ wʊlʊ nan na wʊ kara nɪ tɪn, o daa yɪ joori sɔŋɔ sɪ o kwe o gɔrɔ o zʊ.

¹⁷ Kantʊ maŋa kam nɪ kʊbú ta tiini kʊ yɪ lɛɛrʊ dɪ kaana balʊ na jɪgɪ pwi tɪn, dɪ balʊ na jɪgɪ biə yɪ ba ŋɔgɪ yɪlɪ tɪn.

¹⁸ Nan taá loori-na Wɛ, sɪ cam dɪm kʊntʊ yɪ ba waarʊ mumaŋa nɪ.

¹⁹ Benwaanɪ yaara yalʊ na lagɪ ya ba da yam kʊntʊ nɪ tɪn wó ta tiini ya camma ya dwe yalʊ na maŋɪ ya kɪ pulim nɪ Wɛ na kɪ lʊgʊ sɪ kʊ ba kʊ yɪ zɪm tɪn. Yaara yantʊ nan na kɛ, yadonnə daa bá ba nɪnɛnɪ yantʊ te.

²⁰ Baŋa-We nan na wɔ pɛ yaara yam da yam tri, nɔɔn-nɔɔnɔ bá wəri. Ku nan yi We titi nɔɔna balɔ DI na kuri tɪn ŋwaani mu, DI wó pa yaara yam da yam tri.

²¹ Kantu maŋa kam ni, nɔɔnɔ wɔlɔ maama na tagi di abam o wɪ: <Nii Kriŋi wɔm We na tɪŋi tɪn, o wɔ yo seeni> naa <o wɔ jəgə kantu ni>, si á yi sɛ kuntu tu.

²² Nɔɔna badaara wó zaŋi ba bri ni bantɔ didɔba didɔba mu yi Kriŋi wɔm, yi ba yagi ba dai. Badonnə di wó bri ni bantɔ mu yi We nijonə, yi ba yagi ba dai. Baá ki wo-kunkagila yalɔ na wó sɔ nɔɔna tɪn, si ba ya na wai, si ba sɔgi We titi nɔɔna balɔ DI na kuri tɪn.

²³ Á taá cɔ á titi, si a wuuri a ta a bri abam mu yi wəənu tim maŋa daa ta wɔ yi.»

*Nabiin-bu wɔm na wó ba lɔgɔ baŋa te tɪn
(Matiyu 24:29-44, Luki 21:25-36)*

²⁴ «Yaara yam kuntu maŋa na tu ka kɛ, da yantɔ wɔni

<wɪa kam laan wó ji nazono tim tim,
cana di daa bá fuŋi si pooni taa wɔra.

²⁵ Weyuu wó sisiŋi yi calɔwɪ sɪm kwəri si tɔ tɪga ni,

yi wəənu tɪlɔ maama na wɔ weyuu ni tɪn wó vugimi daani.>

²⁶ Maŋa kam kuntu ni nɔɔna wó na Nabiin-bu wɔm na maa buɪni lɔgɔ baŋa. Oó ta wɔ kunkwəənu wɔni o buɪni di dam, yi We paari-zulə wɔ o tee ni zanzan.

27 O laan wó pa o malesi sim nunji si jagi si vu lugu baɲa je maama, ku na yi wa-puli di wa-zuuri, jazum di jagwiə, si la o noona balu We na kuri tin je maama si ki daani.

28 Nan maani-na á nii kapuru na yi te tin. Kuntu na yəni ku wura ku kwi vɔɔru, á yəni á lwaru ni ku twe yade.

29 Ku nan yi bidwi mu di á na tu á na wəənu tɪlu a na tagi a bri abam tin na wura ti kia, si á lwaru ni maɲa kam laan twe ka ti.

30 A lagɪ a ta cɪga mu di abam si, wəənu tum kuntu maama wó ba ti wura ti kia, yi zim noona bam ta wu tigi ba ti.

31 Weyuu di tɪga baɲa maama wó ba ti ke, yi amu taani dim bá ke maɲa di maɲa.

32 Noon-noonu nan yəri de dɪlu Nabiin-bu wum na lagɪ o joori o ba tin, yi noon-noonu yəri de dim wunu maɲa kam o na wó ba tin, ku na maɲi ku yi We malesi sim naa DI Bu wum titi di. Ku yi a Ko Baɲa-We yirani mu ye.

33 Á taá fɔgi á cu á titi, si á yəri maɲa kam o na wó joori o ba tin.

34 Kú ta nyi di sɔɲɔ tu na nunji si o beeri o vu yigə yigə te tin. O ma pa o tintuɲna bam ni si ba taa nii o sɔɲɔ kum baɲa ni. O ma pa ba noonu maama o tituɲi. O ma ta di ba didua, si o taa yiri o manɔɲo kum lanyirani.

35 Abam di maɲi si á fɔgi á taá yiri kuntu don mu. Beɲwaanɪ á yəri maɲa kalu sɔɲɔ tu wum na wó joori o ba tin. O wai o tui didaan-ni ni naa titi konkuru ni, naa ti-bra-pura ni naa wa-puli maɲa ni.

⁵ Dí ya wai dí yəgi-ka dí na səbu zanzan, ku dwe səbu-dala biə yatə, yí dí ma wəli yinigə tiinə.» Ba ma tiini ba jigɪ kaanɪ wɔm ba ŋɔɔna dɪ o kəm dɪm.

⁶ Zezi ma ta dɪ ba o wɪ: «Á yag-o. Bɛɛ mu yɪ á jig-o á yaara? O na kɪ amɔ zulə yalɔ tɪn yɪ kəm-laa mu o kɪ-nɪ.

⁷ Ku nan na yɪ yinigə tiinə, bantɔ wɔra mu dɪ abam maɲa maama, yɪ á wó wanɪ á zəni-ba maɲa kalɔ á na lagɪ tɪn. Ku daari amɔ nan bá ta wɔra dɪ abam maɲa maama.

⁸ Kaanɪ wɔntɔ kɪ kulɔ o na wai tɪn mu. O na logi nugə kam a yɪra nɪ tɪn, ku bri nɪ o wuuri o turi a yɪra yam mu, sɪ ba laan kwe-nɪ ba kɪ.

⁹ A lagɪ a ta cɪga mu dɪ abam sɪ, ba na wó toolɪ amɔ kwər-ywəŋə kam lɔgɔ baɲa je sɪm maama nɪ tɪn, baá ta kaanɪ wɔm kɔntɔ dɪ taanɪ sɪ ba taa guli o gulə.»

¹⁰ Zudasɪ Yiskariyo wɔlɔ na yɪ Zezi karabiə fugə-bale bam wɔ didɔa tɪn laan ma zanɪ o nuɲi. O ma vu Zwifə kaanɪm yigə tiinə bam te, sɪ o bri-ba cwəŋə sɪ ba wanɪ ba ja Zezi.

¹¹ Ba na ni o na tagɪ kulɔ tɪn, ba wɔ ma poli zanzan. Ba ma go ni nɪ baá pa-o səbu. O laan maa kwaanɪ o beeri cwəŋə sɪ o ja Zezi o kɪ ba jɪɲa nɪ.

Zezi na di Pakɪ candiə wɔdiu dɪ o karabiə bam te tɪn

(Matiyu 26:17-30, Luki 22:7-23, Zan 13:21-30, 1 Korɛntɪ 11:23-25)

¹² Ku ma ba ku yi dɛ dɪlɔ ba na puli sɪ ba di dɪpɛ dɪlɔ na ba jigɪ dabɪlɪ dɪ wɔnɪ tɪn. Dɛ dɪm kɔntɔ nɪ Zwifə bam yəni ba gɔɪ pibalɪ mu, ba ma

di Paki candiə kam. Zezi karabiə bam ma vu ba bwe-o ba wɪ: «Nmɔ lagɪ sɪ dɪ di Paki candiə kam jəgə kɔɔ nɪ mɔ, sɪ dɪ vu dɪ ti woŋo maama yigə dɪ pa-m?»

¹³ O ma tɔŋɪ o karabiə bam bale, yɪ o ta dɪ ba o wɪ: «Zaŋɪ-na á vu tɪv kɔm wɔ. Á na yɪ da, nɔɔnɔ wɔdɔŋ wó jeeri abam o na zɪŋɪ kɔɔrɔ dɪ na. Sɪ á da-na o kwaga á vu.

¹⁴ O na zɔ sɔŋɔ kɔlɔ tɪn, sɪ á dɪ zɔ á ta dɪ kɔ tu nɪ: «Dɪ Karanyɪna mɔ wɪ, dɪ ba dɪ bwe dɪ nii, digə kalɔ wɔm na wó jəni da dɪ o karabiə bam sɪ ba di Paki candiə kam wɔdiu tɪn wɔ yən mɔ?»

¹⁵ Á na bwe-o kɔntɔ, o laan wó brɪ abam weyuu digə. Kaá ta daga lanyɪranɪ, yɪ ka jɪgɪ woŋo kɔlɔ maama dɪ na lagɪ tɪn ka wɔnɪ. Ve-na á kwɛ candiə kam wəənu tɪm á ti, sɪ dɪ laan ba.»

¹⁶ O karabiə bale bam ma zaŋɪ ba vu tɪv kɔm wɔ. Ba ma sɪnɪ ba na woŋo maama nɪ Zezi na maŋɪ o ta te tɪn. Ba ma kwɛ Paki candiə kam wɔdiu kɔm ba ti.

¹⁷ Tɪga ma ba ka yɪ. Zezi ma ba o zɔ digə kam dɪ o karabiə fugə-bale bam.

¹⁸ Ba ma jəni sɪ ba di wɔdiu kɔm. Ba na wɔra ba di tɪn, Zezi laan ma ta o wɪ: «A lagɪ a ta cɪga mɔ dɪ abam sɪ, abam balɔ na je á tɔgɪ á dɪ dɪ amɔ tɪn wɔ nɔɔnɔ dɪdɔba mɔ lagɪ o yəgɪ amɔ o pa nɔɔna.»

¹⁹ Ba na ni kɔntɔ tɪn, kɔ ma pa ba wɔ cɔgɪ zanzan. Ba maa bwe-o dɪdɔba dɪdɔba ba wɪ: «Kɔ yɪ amɔ mɔ na?»

²⁰ O ma ləri-ba o wɪ: «Kɔ yɪ abam fugə-bale bam wɔ dɪdɔba mɔ. Kɔ yɪ wɔlɔ na tɔgɪ dɪ amɔ o lu zɔŋa dɪdɔba wɔnɪ tɪn mɔ.

21 Kɔ nan maŋɪ sɪ amɔ Nabiin-bu wɔm vu a tɪ, nɪ Wɛ tɔnɔ kɔm na maŋɪ kɔ brɪ a taanɪ te tɪn mɔ. Kɔ nan za wó ta yɪ læɛrɔ mɔ kɔ pa nɔɔnɔ wɔlɔ na wó yəgi amɔ Nabiin-bu wɔm o pa tɪn. Ba ya na maŋɪ ba wɔ lɔgi nɔɔnɔ wɔm kɔntɔ, kɔ ya wó ta gara.»

22 Ba na wɔra ba di maŋa kalɔ tɪn, Zezi ma kwe dɪpɛ yɪ o kɪ Wɛ le dɪ ŋwaanɪ. O ma daari o fɔ-dɪ o pa o karabiə bam yɪ o wɪ: «Jɔŋi-na, sɪ dɪntɔ yɪ a yɪra mɔ.»

23 O daa ma kwe tweeru biə sana dɪ zɔŋa, yɪ o kɪ Wɛ le tɪ ŋwaanɪ. O ma kwe o pa-ba, yɪ ba maama nyɔ.

24 O maa wɪ: «Wo-nyɔɔrɔ tɪntɔ mɔ yɪ a jana kalɔ na lagi ka nunɪ ka duri sɪ ka ma vrɪ nɔɔna zanzan ba lwarɪm wɔnɪ tɪn.

25 A lagi a ta cɪga mɔ dɪ abam sɪ, a daa bá nyɔ wo-nyɔɔrɔ tɪntɔ, sɪ kɔ taa ve maŋa kam a na wó jəni Wɛ paari dɪm wɔnɪ a daa nyɔ tɪn.»

26 Ba laan ma leeni ba zuli Wɛ, yɪ ba daari ba nunɪ ba vu Olivi piu kɔm yuu.

*Zezi na wuuri o brɪ Pɪyɛɛrɪ na wó vi-o te tɪn
(Matiyu 26:31-35, Luki 22:31-34, Zan 13:36-38)*

27 Zezi ma ta dɪ ba o wɪ: «Abam maama wó ba á joori amɔ kwaga nɪ, nɪ Wɛ tɔnɔ kɔm na maŋɪ kɔ brɪ te tɪn. Wɛ dɛɛn tagɪ Dɪ wɪ:

«Aá pa ba gɔ nayɪrɔ wɔm,
yɪ o peeni sɪm maama jagɪ.»

28 Kɔ daari, Wɛ na joori Dɪ bi-nɪ, aá da yigə a vu a taa cəgi abam Galile nɪ.»

29 Zezi na tagi kuntu tun, Piyeri ma ta o wɪ: «Nɔɔna bam maama na manɪ ba joori nmu kwaga ni, amu ba fɔgi a joori nmu kwaga ni.»

30 Zezi ma lar-o o wɪ: «A lagɪ a ta cigamɔ dɪ nmu si, zim titɪ dɪntɔ ku na wɔ loori si cibwɔ keeri kuni bile tun, nmu wɔ fu kuni bitɔ ni n yeri amu.»

31 Piyeri laan ma fɔgi o ta dɪ baari o wɪ: «A bri a ba fu ni a yeri nmu, ku na manɪ ku yi ba na lagɪ ba gu amu dɪ nmu maama mu dɪ.»

Zezi karabiə bam maama dɪ ma ta kuntu don.

*Zezi na ce dɪ We-loro te tun
(Matiyu 26:36-46, Luki 22:39-46)*

32 Ba laan ma zanɪ ba vu jəgə kadoŋ gaari na wɔra yi ba bə-ka ni Jesemanɪ tun. Zezi ma ta dɪ o karabiə bam o wɪ: «Á taá je yo, si a vu a warɪ We si a ba.»

33 O ma pa Piyeri dɪ Zakɪ dɪ Zan togi did-o ba vu. O wɔ ma tiini ku cɔgi zanzan, yi o bicari dɪ.

34 O ma ta dɪ ba o wɪ: «A wɔ mu tiini ku cɔgi si ku yi a tɔɔni. Á nan taá zɪgi yo, si á warɪ We si á yi zanɪ á dɔ.»

35 O laan ma fufɔ o vu daa. O ma vi o yigə tɪga ni o loori We o wɪ, ku na wai si cam dɪm ke dɪ daar-o.

36 O ma loori We o wɪ: «Amu Ko Baba, nmu wai woŋo maama n kia. Nan pa cam dɪlɔ na lagɪ dɪ ba amu banɔ tun ke. Nan ki te na yi nmu wɔbɔŋa tun, si n yi ki amu wɔbɔŋa na lagɪ kulɔ tun.»

37 O na loori We o ti tun, o ma joori o vu o karabiə batɔ bam te. O piini ba tigi ba dɔa. O ma ta dɪ Piyeri o wɪ: «Simɔn, n tigi n dɔ mu

na? Bεε mu yi n warɪ n ta n niə, si n yi zanɪ n dɔ, si ku yi maɲa fɪnfɪn dɪ?

³⁸ Fɔɣɪ-na á yɪɪ á tɪtɪ si á taá loori Wε, si á yi tɔ maɲum dɪm maɲa nɪ. Bεɲwaanɪ nanzwənə wɔbɔɲa lagɪ si ya sε Baɲa-Wε, yi o yɪra laan bwənə.»

³⁹ O ma yagɪ-ba, yi o joori o vu o loori Wε, nɪ o ya na maɲɪ o loori te tɪn.

⁴⁰ O daa ta ma joori o vu o piini ba tigi ba dɔa, dɔɔm na tiini dɪ wai-ba tɪn ɲwaanɪ. Ba maa yəri ba daa na wó ta kulɔ dɪd-o tɪn.

⁴¹ O daa ma vu o loori Wε o kɪ kuni bɪtɔ, yi o joori o ba ba te. O laan ma ta dɪ ba o wɪ: «Á ta tigi á dɔa mu na? Ku maɲɪ. Nii-na! Maɲa kam yiə, si ba ja amɔ Nabiin-bu wɔm ba kɪ nɔn-balwaarɔ jɪa nɪ.

⁴² Zanɪ-na si dí vu. Nɔɔnɔ wɔlɔ na lagɪ o yəgi-nɪ o pa tɪn maa bɪna.»

Ba na jaanɪ Zezi te tɪn

(Matiyu 26:47-56, Luki 22:47-53, Zan 18:3-12)

⁴³ Zezi ta na wɔra o ɲɔɔnɪ kuntɔ tɪn, mu Zudasɪ wɔlɔ na yi o karabiə fugə-bale bam wɔ dɪdɔa tɪn tu o yi o te, yi nɔn-kɔɔɔ zanzan tɔɣɪ dɪd-o ku ba, yi ba ze sɔ-lwaanɔ dɪ da-lwaanɔ. Ku yi Zwifə bam kaanum yigə tiinə bam dɪ ba cullu karanyɪna tiinə bam dɪ ba nakwa bam mu tɔɲɪ-ba.

⁴⁴ Zudasɪ ya maɲɪ o pa kɔɔɔ kum lwarɪ nɪ, o na ve o kukwəri nɔɔnɔ wɔlɔ tɪn, si ba vu ba ja kuntɔ tu, si ba fɔɣɪ ba ja-o lanyɪranɪ ba ja viiri.

⁴⁵ O laan ma yɔɔrɪ o vu o yi Zezi te yi o wɪ: «Karanyɪna.» O ma daari o kukwər-o.

46 Nɔɔna bam laan ma yi ba ja Zezi.

47 Nɔɔna balɔ na toɔɔ ba wɔ Zezi tee ni tin didɔba ma li o sɔɔɔ o ma zagɔ kaanum yuutu wɔm tintɔɔɔ zwe o go.

48 Zezi laan ma bwe kɔɔɔ kum o wɔ: «Abam na kwe sɔ-lwaanɔ dɔ da-lwaanɔ á ba sɔ á ja amɔ tin, a yi ŋwɔɔɔ mu na?»

49 De maama a yɔni a wɔ abam tee ni a bɔɔ nɔɔna We-di-kamunu kum wɔni, yi á ba jaanɔni. Ku nan manɔ sɔ ku kɔ kɔntɔ mu, sɔ ku pa kulɔ na manɔ ku pɔpɔni We tɔnɔ kum wɔni tin sɔni ku kɔ.»

50 O karabiə bam maama na ne kɔntɔ tin, ba ma duri ba viiri ba daar-o.

51 Nɔn-dɔɔɔ kɔdɔɔ ya wɔra, o na toɔɔ Zezi. O ya kukwəri gar-jalɔ yɔranɔ mu. Ba ma kwaanɔ sɔ ba ja-o.

52 O ma vrɔ o titɔ o daari o gɔɔɔ kum o yagɔ o pa-ba, yi o duri kalambolo o viiri.

*Ba na di Zezi taanɔ te tin
(Matiyu 26:57-68, Luki 22:54-55,63-71, Zan
18:12-14,19-24)*

53 Ba ma ja Zezi ba vu kaanum yuutu wɔm sɔɔɔ. Zwifə kaanum yigə tiinə bam dɔ ba cullu karanyɔna tiinə dɔ ba tɔv kum nakwa bam maama ma gilimi daanɔ jəgə kam kɔntɔ ni.

54 Pɔyɔɔɔ ma dalɔ o toɔɔ ba kwaga o da o vu o yi kaanum yuutu wɔm sɔɔɔ. O ma zv o jɔni dɔ sɔɔɔ kum tintɔɔna bam o toɔɔ o weeri mini.

55 Zwifə bam kaanum yigə tiinə bam dɔ ba sarɔya-dirə nakwa kɔɔɔ kum maama maa kwaanɔ sɔ ba na cwəɔɔ kalɔ ba na wɔ da da ba

ma sanjɪ Zezi sɪ ba laan pa ba gu-o tɪn. Ba ma kwaanɪ taan ba ga.

⁵⁶ Nɔɔna zanzan ma zanjɪ ba fɔ vwan ba pa-o, yɪ ba na tɛ ba wɪ o kɪ wəənu tɪɪ tɪn ba tɔgɪ daanɪ.

⁵⁷ Nɔɔna badonnə dɪ daa ma zanjɪ ba fɔ vwan ba pa Zezi ba wɪ:

⁵⁸ «Dɪbam ni nɔɔnɔ wuntɔ na tagɪ o wɪ, oó magɪ Wɛ-di-kamunu kuntɔ nabiinə na lɔgɪ tɪn o dɪ tɪga nɪ, yɪ o joori o ma da yatɔ o lɔ kadoŋ, yɪ kɔ dɪ nabiinə mɔ wó lɔ-ka.»

⁵⁹ Nan dɪ nɔɔna bam na manjɪ ba tɛ kuntɔ dɪ tɪn, ba niə daa ta ba tɔgɪ daanɪ.

⁶⁰ Kaanum yuutu wɔm laan ma zanjɪ ba maama tɪtarɪ nɪ, yɪ o bwe Zezi o wɪ: «Nɔɔna bantɔ na tagɪ kulɔ ba pa nmɔ tɪn, nmɔ ba jɪgɪ taanɪ sɪ n ləri na?»

⁶¹ Zezi maa cɪm yɪ o wɔ ləri kulɔkulɔ. Kaanum yuutu wɔm ma joori o bwe-o o wɪ: «Nmɔ mɔ yɪ Krisi wɔm Wɛ na tɔŋɪ tɪn na? Nmɔ mɔ yɪ Baŋa-Wɛ dɪɪb dɪbam na zuli tɪn Bu wɔm na?»

⁶² Zezi ma ləri o wɪ: «ɛɛn, amɔ mɔ kuntɔ. Nan taá ye-na nɪ, á wó ba á na Nabiin-bu wɔm na je Dam-fɔrɔ Tu Baŋa-Wɛ jazum nɪ, yɪ á ta wó na-o o na nunjɪ wɛyuu nɪ o maa bɪnɪ kunkwəənu wɔnɪ.»

⁶³ Kaanum yuutu wɔm na ni kuntɔ tɪn, o ma zanjɪ o kaarɪ o tɪtɪ gɔrɔ, sɪ kɔ brɪ nɪ o wɔ tiini kɔ cɔgɪ dɪ Zezi taanɪ dɪm. O ma ta o wɪ: «Dí daa ba lagɪ maana tiinə sɪ ba ŋɔɔnɪ o taanɪ dɪm.

⁶⁴ Abam maama manjɪ á ni o na ŋɔɔnɪ o twɪ Wɛ, o paɪ o dɪ Wɛ ma daanɪ mɔ. Kuntɔ tɪn, abam wɪ bɛɛ mɔ?»

Ba maama ma ləri ba wɪ, o manjɪ sɪ o tɪ mɔ.

⁶⁵ Ba badaara ma twi lileeru ba yagi o yira ni. Ba ma kwe goro ba ma pu o yiə, yi ba daari ba mag-o di jagulə yi ba wi: «Lwari n bri dibam wɔɔ na magi-m tin.» Pamaɲna bam ma jig-o ba maga.

*Piyɛɛri na suni o vin Zezi te tin
(Matiyu 26:69-75, Luki 22:56-62, Zan 18:15-18,25-27)*

⁶⁶ Piyɛɛri ya daa ta togi o je kunkolo kum ni. Kaanum yuutu wum soɲo tintuɲ-kana ma ba ka togi da ka maa kea.

⁶⁷ O ma na Piyɛɛri na je o weeri mini. O ma fogi o nii-o lanyiranɔ, yi o wi: «Nmɔ di togi di Nazareti tu Zezi mu.»

⁶⁸ O ma fu o wi: «A yəri woɲo kulɔ n na te tin. A ba ni ku kuri.» O ma zaɲi o nuɲi o vu mancoɲo ni. Cibwɔɔ ma da ku keeri.

⁶⁹ Tintuɲ-kana kam daa ma na-o. O daa ta ma ta di noona balɔ na zigɔ da tin o wi: «Noonu wontu togi o yi Zezi kogo kum wɔ didba mu.»

⁷⁰ O daa ma fu o wi, o dai ba wɔ noonu.

Ku na ki fun tin, noona balɔ na zigɔ da tin ma ta di Piyɛɛri ba wi: «Nmɔ suni n yi ba wɔ didba mu. Nmɔ di yi Galile tu mu.»

⁷¹ O laan ma sooli o pa o titi, si ku taa yi ni ciga mu o taga, yi o wi: «A bri a yəri noonu wɔɔ á na te o taani tin.»

⁷² O na tagi kuntu tin, cibwɔɔ laan ma da ku keeri ku ki kuni bile. Piyɛɛri laan ma guli Zezi ya na tagi kulɔ did-o o wi: «Ku na wɔ loori si cibwɔɔ keeri kuni bile tin, nmɔ wɔ fu kuni bito ni n yəri amɔ.» O na guli kuntu tin, o wɔ ma tiini ku cogɔ zanzan, o ma zaɲi o nuɲi yi o keera.

15

Pilatı na bwe Zezi taanı te tın
(Matiyu 27:1-2,11-26, Luki 23:1-5,13-25, Zan
18:28—19:16)

¹ Tıga na tu ka pɔɔri tıtıttı tın, Zwifə kaanım yigə tiinə bam dı ba tıɔ kım nakwa bam, dı ba karanyına tiinə bam dı ba sarıya-dirə nakwa kɔgɔ kım maama ma ba ba kı ni daanı. Ba ma pa ba ja Zezi ba vɔ, yı ba ja-o ba vu ba kı gɔvırma tu Pilatı jıja nı.

² Pilatı ma bwe-o o wı: «Nmɔ mɔ yı Zwifə bam pɛ wɔm na?»

Zezi ma lər-o o wı: «Mɔ ka da n taga.»

³ Zwifə kaanım yigə tiinə bam ma tiini ba maɲı wəənu zanzan ba pa-o.

⁴ Pilatı ta ma joori o bwe-o o wı: «Nmɔ ba lagı n ləri ba taanı dım na? Nmɔ wɔ ni ba na ɲɔɔnı kɔlɔ maama ba pa nmɔ tın na?»

⁵ Zezi daa ta ma wɔ ləri ba taanı dım dıɔdıɔ. Kɔ ma pa Pilatı tiini o yı yəəu dıd-o.

⁶ Bıni maama Pakı candiə kam maɲa na yəni ka yi, gɔvırma tu yəni o lı pıɔɔ dıdɔa mɔ o pa nɔɔna bam, nıɲɛnı bantɔ na lagı wɔlɔ tın.

⁷ Pıɔɔ wɔdɔɲ dɛɛn maa wɔra, o yırı mɔ Barabası. Ba dɛɛn ya pı-o dı balɔ na wəli daanı ba kı jara dı ba tıɔ kım yigə tiinə yı ba gɔ nɔɔnɔ tın mɔ.

⁸ Nɔɔna bam ma ba ba la kɔgɔ, yı ba ta dı Pilatı sı o lı pıɔɔ dıdɔa o pa-ba, nı o na yəni o kı te tın.

⁹ Pilatı ma bwe-ba o wı: «Á lagı sı a lı Zwifə bam pɛ wɔm mɔ a pa abam na?»

10 O dæen bwe-ba kuntu, beɲwaanɪ o ye nɪ kɔ yɪ wɔ-guru ɲwaanɪ mu kaanum yigə tiinə bam ya jaanɪ Zezi ba kɪ o jɪɲa nɪ.

11 Kaanum yigə tiinə bam ma sugɪ non-kɔgɔ kum, ba pa ba ta dɪ Pilatɪ nɪ ba lagɪ sɪ o yagɪ Barabasɪ mu o pa-ba.

12 Pilatɪ laan ma bwe-ba o wɪ: «Sɪ wɔɔ á na bæ-o nɪ Zwifə bam pɛ tɪn, abam lagɪ sɪ a kɪ-o ta mu?»

13 Ba ma kaasɪ baɲa baɲa ba wɪ: «Pa-o tɔɔn-dagara baɲa nɪ n gɔ.»

14 O ma joori o bwe-ba o wɪ: «Wɔntɔ cɔgɪ bæɛ mu?»

Ba laan ma tiini ba kaasɪ baɲa baɲa ba wɪ: «Pa-o tɔɔn-dagara baɲa nɪ n gɔ.»

15 Pilatɪ maa lagɪ sɪ o pa kɔgɔ kum wɔ poli. Kuntu ɲwaanɪ o ma pa ba purɪ Barabasɪ ba yagɪ. O daari o pa ba magɪ Zezi dɪ balaara, yɪ o pa-ba cwəɲə sɪ ba ja-o ba vu ba pa tɔɔn-dagara baɲa nɪ ba gɔ.

Ba na jaanɪ Zezi ba vu ba pa tɔɔn-dagara baɲa nɪ te tɪn

(Matiyu 27:27-56, Luki 23:26-49, Zan 19:2-3,17-30)

16 Pamaɲna bam laan ma ja Zezi ba vu ba zu gɔvɪrma tu Pilatɪ sɔɲɔ kum kunkɔɔ. Ba ma pa pamaɲna bam kɔgɔ kum maama gilimi da,

17 yɪ ba pa o zu gwar-sɔɲɔ. Ba ma daari ba kwe sabari ba ma sɔ yipugə ba pu o yuu nɪ.

18 Ba laan maa kɪ nɪ ba zul-o mu te yɪ ba wɪ: «Zwifə bam pɛ, dɪnle.»

19 Ba maa jigi miu ba lɔɛ o yuu ni, yi ba twi lileeru ba yagi o yira ni. Ba ma kuni doonə o yigə ni, yi ba ki ni ba zul-o mu te.

20 Ba na yaali yaal-o ba ti tun, ba ma li gwar-sunɔ kum, yi ba joori ba zu-o o titi gɔrɔ kum. Ba laan ma ja-o ba nunji ba vu si ba pa tɔun-dagara banja ni ba gu.

21 Ba na maa ke tun, ba ma na nɔɔnɔ wɔdonɔ, o yiri mu Simɔn. O nunji Sireeni mu. Wuntu mu yi Alesandri di Rufusi ko. O deen ya nunji kara mu o ba o yi tiw wɔ o maa kea. Pamanja bam na ne-o tun, ba ma fi-o si o kwe tɔun-dagara kam o zɔɔ si ba vu.

22 Ba ma ja Zezi ba vu ba yi jəgə kalɔ ba na bə ni Goligota tun. Yiri dim kuntu kuri mu Yukol-pɔa piu.

23 Ba na yi da tun, ba ma ki sana kalɔ na gwaanɔ di liri silɔ yiri na yi Miiri tun, ba pa Zezi si o nyɔ. O ma wɔ se o nyɔ.

24 Ba laan ma ja-o ba pa dagara kam banja ni. Ba ma kwe o gwaaru tum si ba manji ba pa daanti. Ba ma ta jɔrɔ si ba nii, wɔɔ mu wɔ twəri kulɔ o na lagi tun.

25 Ba na pag-o manja kalɔ tun yi tituti luu nugu manja ni mu.

26 Ba ma pɔpɔni tɔnɔ, si ku bri kulɔ o na cɔgi yi ba gu-o tun, ba tani tɔun-dagara kam yuu ni. Ba pɔpɔni ba wi:

«Wuntu yi Zwifə bam pe mu.»

27 Ba ma ja ŋwuna bale di ba pa dagari sidonnə banja ni. Ba ma cwi didɔa Zezi jazim ni. Wɔwɔm maa wɔ o jagwiə ni. [

28 Kuntu ma pa kulɔ na pɔpɔnti We tɔnɔ kum wɔnti tin suni ku ki, ni ku na wɔ: «Ba wəl-o dɔ nɔn-balwaarɔ mu, ku ma pa nɔɔna nii-o ni nɔn-balɔrɔ te.»]

29 Nɔɔna balɔ na tɔgi da ba ke tin maa niə, yi ba gɔgɔsi ba yuni ba twi-o. Ba ma yáal-o yi ba wɔ: «Nii. Nmɔ ya na bɔɔi si n ciɔugi We-di-kamunu kum mu n dɔ tɔga ni, si n daari n ma da yatɔ n joori n fɔgi n lɔ-ka tin,

30 laan nan vri n titi n tu dagara kam yuu ni si dí nii.»

31 Zwifə kaanum yigə tiinə bam dɔ ba cullu karanyina tiinə bam dɔ maa twi-o ba bri daani ba mwana. Ba maa te daani ba wɔ: «O yəni o vri nɔɔna badonnə njwɔa, yi o laan warɔ o titi njwɔa o vri.

32 O bri o titi ni o yi Krisi wɔm We na tɔɔi tin, dɔ Yisɔrayeli dwi tiinə pɛ. O nan tu dagara kam yuu ni lele si dí nii. Dí na nɛ kuntɔ, dí laan wó sɛ-o.»

Nɔɔna balɔ ba na pagɔ dagari sim banja ni ba wəli da tin dɔ maa jig-o ba twɔa.

33 Ku ma vu ku yi manja kam we na tu dɔ yi yupari banja ni tin. Lɔgɔ kum maama ma ba ku ji lim ku vu ku yi we-guni manja ni.

34 Ku na ki ninɛeni luu batɔ te tin, Zezi laan ma kaasi banja banja dɔ kwər-dɔa o wɔ: «Eli, Eli, lema sabakitani?» Taani dintu kuri mu: «Amu We, amu We, bɛɛ mu ki yi n yagi amu?»

35 Nɔɔna balɔ na zɔgi da yi ba ni taani dum tin badaara maa wɔ: «Cəgi-na. O lagɔ o bəɔi Eli mu si o ba.»

36 Ba didɔa laan ma duri o vu o kwe sipɔɔ o dɔ sa-nywana wɔnti, o ki-ku miu ni ni o vu o te o pa

Zezi si o nyɔ. O daari o wi: «Yagi si di cegi di nii, Eli wɔ ba o pa o tu dagara kam yuu ni na?»

³⁷ Zezi laan ma kaasi baɲa baɲa, yi o daari o pa o siun ti.

³⁸ Zezi na tigi kuntu tin, gɔɔ kɔɔ ba na lagi ba ma ci We-di-laa kum tin ma kaari bile, ku zigi baɲa ni ku tu ku kwaari tiga.

³⁹ Pamaɲna bam yigə tu wɔɔ na zigi Zezi yigə ni tin ma na o na kaasi yi o daari o ti te tin. O na ne kuntu tin, o maa wi: «Nɔɔɔ wɔɔɔ ya siun o yi Baɲa-We Bu mu.»

⁴⁰ Kaana badonnə maa togi ba wɔra, ba ma zigi yigə yigə ba niə. Mari wɔɔ na nuɲi Magidala tin maa wɔ ba wɔni, didaani Mari wɔɔ na yi Zaki kukulə di Zuzesi nu tin. Salomu di maa togi o wɔra.

⁴¹ Kaana bantɔ deen ya togi di Zezi Galile ni mu, yi ba yəni ba tuɲi ba zən-o. Kaana badaara zanzan di maa wɔra, ba ya na togi did-o ba ba Zeruzalem.

*Ba na ki Zezi boɔni wɔni te tin
(Matiyu 27:57-61, Luki 23:50-56, Zan 19:38-42)*

⁴²⁻⁴³ Nɔɔɔ wɔɔɔ wɔɔɔ deen mu wɔra, o yiri mu Zuzefu, o na nuɲi Arimatɔ. O yi Zwifə bam nakwa kɔɔ kum yigə tu didɔa, yi nɔɔna pa-o zulə. O maa jigi tina ni We paari dim wɔ ba nɔɔna titari ni. De dim ba na gu Zezi tin maa yi de dilɔ Zwifə bam na maɲi si ba ti ba yigə ba siun de dim ɲwaani tin. Tiga na yi, mu ba siun de dim pulim. Kuntu ɲwaani Zuzefu ma ki pu-dia, yi o zaɲi o vu Pilatɔ te o loor-o cwəɲə, si o kwe Zezi yira yam o ki.

44 Pilatu na lwaru ni Zezi manu o ti tun, mu ku su-o lanyirani. O ma tuntu noonu si ba vu ba beji pamaɲna bam yiga tu wɔm si o ba. O na tu tun, o ma bwe-o si o nii, Zezi sunu o ti mu na.

45 O na lwaru ni o tigi tun, o ma se si Zubefu vu o kwe o yira yam o ki.

46 Zubefu ma nunu o vu o yegi gar-jali dɔlɔ na lana tun. O ma vu o pari Zezi yira yam dagara kam yuu ni. O ma kwe goɔ kɔm o ma pipir-o, yi o daaru o ja vu o tiji piu boɔnu wɔnu. Dintu yi yibeeli dɔlɔ ba deen na lugi-di piu yira ni tun mu. O laan ma bibili kandwe-pulogo o ma pu boɔnu dum ni.

47 Mari wɔlɔ na nunu Magidala di Mari wɔlɔ na yi Zubesi nu tun maa zigɔ ba nii o na tiji Zezi yira yam me tun.

16

Zezi na bi o yagi tɔnu te tun

(Matiyu 28:1-8, Luki 24:1-12, Zan 20:1-10)

1 Ba siun de dum ma ba di ke. Mari wɔlɔ na nunu Magidala di Mari wɔlɔ na yi Zaku nu tun di Salomu ma zanju ba nunu ba vu ba yegi trali nugə, si ba ma turi Zezi yira yam.

2 De dɔlɔ na sanu siun de dum tun, ba maa zanju ba go tɔga di we wɔra di pulə, ba vu yibeeli dum jəgə kam.

3 Ba na maa ve tun, ba ma bwe daanu ba wi: «Wɔɔ mu wɔ bibili kandwe dɔlɔ na pu yibeeli dum ni tun o yagi daa ni o pa dɔbam?»

4 Kandwe dum na yi kamunu tun mu te ba ŋɔɔnu kuntu. Ba na yi jəgə kam tun, ba ma fɔgu

ba nii ba na dɪdaani kandwe dɪm bibili dɪ tigi daa nɪ.

⁵ Ba ma vu ba zɔ bɔɔni dɪm wɔ. Ba na zɔ tɪn, ba ma na nɔn-dɔŋɔ, kɔ na je ba jazɪm seeni. O zɔ gwar-pɔŋɔ dɪdɔɔ mɔ. Ba na nɛ-o tɪn, kɔ ma pa ba yɪra sɔɔri.

⁶ O ma ta dɪ ba o wɪ: «Á yɪ taá kwarɪ fɔɔni. Abam lagɪ sɪ á na Nazareti tu Zezi wɔɔ ba na jaani ba pa tɔɔn-dagara kam baŋa nɪ ba gɔ tɪn mɔ. O nan tɛri yo. O joori o bi. Nii-na ba ya na tiŋi o yɪra yam mɛ tɪn.

⁷ Nan ve-na á ta dɪ Pɪyɛɛri dɪ Zezi karabiə bam maama nɪ, o lagɪ o da yigə o vu o taa cəgi abam Galile nɪ. Dáani mɔ abam wó vu á na-o. Kú kɪ nɪ o na maŋi o ta kɔɔɔ o brɪ abam tɪn.»

⁸ Kaana bam na ni kɔntɔ tɪn, fɔɔni maa pa ba yɪra sai, yɪ ba wɔɔɔŋa vugimi. Ba ma nunji bɔɔni dɪm wɔni ba duri ba kɛ. Fɔɔni na jɪgɪ-ba kɔntɔ yɪ ba maa ve tɪn, ba ma wɔ tagɪ kɔɔɔ na kɪ tɪn ba brɪ nɔɔn-nɔɔnɔ.

*Zezi na brɪ o titɪ nɔɔna badonna te tɪn
(Matiyu 28:9-10,16-20, Luki 24:13-53, Zan
20:11-23, Titɔŋa Tɔɔɔ 1:6-11)*

[
⁹ Dɛ dɪm Zezi na bi titɪtɪ tɪn maa yɪ dɛ dɪɔ na sanɪ Zwifə bam siun dɛ dɪm tɪn. O na bi tɪn, o ma puli o brɪ o titɪ Mari wɔɔ na nunji Magɪdala tɪn tee nɪ. Wɔntɔ mɔ yɪ kaani wɔɔɔ o ya na zəli ciciri sirpɛ o yɪra nɪ tɪn.

¹⁰ Mari laan ma vu o ta o brɪ balɔ ya na tɔgɪ dɪ Zezi tɪn. O yɪ ba te dɪ ba wɔɔɔ cɔgɪ zanzan yɪ ba keerə.

11 Ba na ni ni Mari wɪ, Zezi joori o bi o ηwɪ yɪ wɔm na-o tɪn, ba wɔ sɛ o taanɪ dɪm.

12 Kɔ kwaga seeni, Zezi ma ləni o yibiyə yɪ o brɪ o tɪtɪ o karabiə bale. Ba ya nunji Zeruzalem mu ba maa ve ti-balaŋa kadoŋ.

13 Ba na nɛ-o tɪn, ba ma joori ba vu Zeruzalem ba ta ba brɪ ba donnə karabiə bam. Ba maa daa ta wɔ sɛ ni kɔ yɪ cɪga.

14 Kɔntɔ kwaga ni, Zezi laan ma ba o brɪ o tɪtɪ o karabiə fugə-dɪdɔa kam, ba na wɔra ba di wɔdiu maŋa kalɔ tɪn. O ma kaanɪ-ba dɪ ba wɔbɔŋa na muri yɪ ba wɔ sɛ Wɛ cɪga kam tɪn, bɛŋwaanɪ ba vɪn sɪ ba sɛ balɔ na tagɪ ba brɪ-ba ni wɔntɔ joori o bi yɪ ba na-o tɪn.

15 O laan ma ta dɪ ba o wɪ: «Zaŋɪ-na á vu lɔgɔ baŋa je maama, sɪ á tɔɔli Wɛ kwər-ywəŋə kam á brɪ nabiinə maama.

16 Wɔɔɔ maama na kɪ o wɔ-dɪdɔa dɪ amɔ yɪ o daari o pa ba miis-o na wɔntɔ Wɛ ηwaanɪ tɪn, Wɛ wó vɪ kɔntɔ tu ηwɪa. Kɔ daari balɔ maama na wɔ sɛ tɪn wó ga bura yɪ ba na cam Wɛ tee ni.

17 Balɔ na sɛ amɔ tɪn wó wantɔ ba taa kɪ wo-kɪnkagɪla yalɔ na brɪ Wɛ dam tɪn. Baá da amɔ yɪrɪ ηwaanɪ ba zəli ciciri nɔɔna yɪra ni. Baá ta ηɔɔni ta-ge.

18 Ba na jaanɪ bɪsankwɪ dɪ ba jɪa, sɪ bá kɪ-ba kulɔkulɔ. Ba na nyɔɔɔi coŋo, kɔ bá kɪ-ba kulɔkulɔ. Ba na danɪ ba jɪa yawɪna baŋa ni, baá na yazurə.»

19 Dɪ Yuutu Zezi na ηɔɔni o brɪ-ba kɔntɔ tɪn, Wɛ laan ma pa o zaŋɪ o di Dɪ sɔŋo. O ma vu o jəni Baŋa-Wɛ jazɪm ni.

²⁰ O na diini We-səŋɔ kɔntɔ tɪn, o karabiə bam ma nuŋi ba vu ba beeri je maama ni ba tɔɔli We kwərə kam ba bri nɔɔna. Dɪ Yuutu wɔm maa wɔ ba tee ni o tɔŋa. O ma pa-ba dam si ba taa ki wo-kɪnkagɪla, si kɔ bri ni o taani dɪlɔ ba na bri tɪn siɪni dɪ yi cɪga.]

lxxxv

Wε Tɔno dɪ kasum

Kasem (Kassem): Wε Tɔno dɪ kasum New Testament

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kasem)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 29 Jan 2022

993cfae5-b100-5981-87e7-5a648d773cb9